

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра – Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: «Управління ефективністю діяльності кондитерського підприємства»

КРБ. ТПТтаУБ. 1.481-03.1.6

Здобувач _____ Місержи Євген Олегович
Підпис

Керівник: _____ PhD, ст. викладач Богданов О.О.
Підпис

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 30 травня 2024 р., протокол № 16

Завідувач кафедри

_____ ТПТтаУБ _____ Наталія БАСЮРКІНА
Підпис

Одеса – 2024 р.

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім. Г. Е. Вейнштейна**

Факультет – Експертизи, біотехнології, харчової інженерії,
підприємництва та торгівлі

Кафедра – Торговельного підприємництва, товарознавства та
управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та
експертиза в митній справі»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ТПТтаУБ

_____ д.е.н., проф. Басюркіна Н.Й.

30 травня 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

здобувача Євгена МІСЕРЖИ

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Тема роботи: «Управління ефективністю діяльності
кондитерського підприємства» затвердженою наказом ОНТУ від 31.08.2023р.
№ 481-03 зі змінами за наказом №168-08 від 16.04.2024р.

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 27.05.2024 р.

3. Вихідні дані роботи: дані Державної служби статистики
України, методичні вказівки кафедри ТПТ та УБ ОНТУ, підручники і
посібники, монографічний матеріал, аналітичні дані спеціалізованих
Інтернет-видань, ЗМІ, дані підприємств, установ і організацій України.

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра: Анотація. Зміст.
Вступ. Розділ 1 Теоритичні основи формування показників ефективності
підприємства. Розділ 2 Аналіз показників ефективності діяльності ТОВ
«Торговий Дім «Житомирські Ласощі». Розділ 3 Напрямки підвищення
ефективності діяльності ТОВ «Торговий Дім «Житомирські Ласощі».
Розділ 4 Охорона праці. Висновки. Список використаної літератури.
Додатки. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових
креслень): таблиць –16, рисунків –6.

5. Дата видачі завдання 4.09.2023 р.

Керівник: _____ PhD, ст. викладач Богданов О.О.

Підпис

Завдання прийняв до виконання _____ Місержи Є.О.

Підпис

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Аналіз літератури. Збір статистичних і аналітичних даних основ формування показників ефективності підприємства	04.09.2023 – 29.09.2023 рр.	Виконано
2.	Теоретичні основи формування показників ефективності діяльності підприємства	02.10.2023 – 21.11.2023 рр.	Виконано
3.	Характеристика господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі». Аналіз ефективності підприємства.	22.11.2023 – 26.01.2024 рр.	Виконано
4.	Характеристика напрямків підвищення ефективності діяльності підприємства. Обґрунтування ефекту від запропонованих введень.	27.01.2024 - 07.04.2024 рр.	Виконано
5.	Охорона праці	08.04.2024 – 08.05.2024 рр.	Виконано
6.	Оформлення роботи та її рецензування	09.05.2024 – 17.05.2024 рр.	Виконано
7.	Перевірка роботи на плагіат, рецензування та розгляд на випускаючій кафедрі	18.05.2024 – 10.06.2024 рр.	Виконано
8.	Захист роботи	19.06.2024 р.	Виконано

Керівник _____ PhD, ст. викладач Богданов О.О.

Підпис

Здобувач-дипломник _____ Місержи Є.О.

Підпис

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Місержи Є.О.

Підпис

АНОТАЦІЯ

На кваліфікаційну роботу бакалавра

Кваліфікаційна робота містить 93 сторінки, 16 таблиць, 6 рисунків, 29 найменувань літературних джерел.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ формування показників ефективності діяльності підприємства та розробка практичних рекомендацій підвищення ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі".

Об'єктом дослідження є процес формування показників ефективності діяльності підприємства.

Завданням роботи передбачено розкрити сутність ефективності як економічних категорій, фактори підвищення ефективності діяльності підприємства, охарактеризувати методи оцінки ефективності, провести аналіз господарської діяльності та ефективності діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі», запропонувати шляхи підвищення ефективності досліджуваної діяльності підприємства.

За результатами роботи сформульовано висновки щодо теоретичних аспектів формування показників ефективності діяльності підприємства, проведено аналіз ефективності діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» та запропоновано практичні рекомендації щодо її підвищення.

Отримані результати рекомендовані до використання в діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» з вдосконалення управління ефективністю та забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Ключові слова: ефективність, ефективність діяльності, аналіз ефективності, показники ефективності, фактори ефективності, підприємство.

Рік виконання роботи-2023-2024

Рік захисту роботи - 2024

SUMMARY

for a bachelor's thesis

The qualification work contains 93 pages, 16 tables, 6 figures, 29 titles of literary sources.

The aim of the work is to study the theoretical foundations of forming indicators of enterprise performance efficiency and to develop practical recommendations for improving the performance efficiency of Zhytomyr Delicacies LLC.

The object of the study is the process of forming indicators of enterprise performance efficiency.

The objectives of the work include revealing the essence of efficiency as an economic category, identifying factors for improving enterprise performance efficiency, characterizing methods for assessing efficiency, analyzing the economic activity and performance efficiency of Zhytomyr Delicacies LLC, and proposing ways to improve the performance efficiency of the studied enterprise.

Based on the results of the work, conclusions are formulated regarding the theoretical aspects of forming indicators of enterprise performance efficiency, an analysis of the performance efficiency of Zhytomyr Delicacies LLC is conducted, and practical recommendations for its improvement are proposed.

The obtained results are recommended for use in the activities of Zhytomyr Delicacies LLC to improve efficiency management and ensure sustainable development of the enterprise.

Key words: efficiency, performance efficiency, efficiency analysis, efficiency indicators, efficiency factors, enterprise.

Year of work completion - 2023-2024

Year of work defense - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Ефективність як економічна категорія	8
1.2. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства	15
1.3. Методи оцінки ефективності діяльності підприємства	18
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»	30
2.1. Характеристика господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласоці»	30
2.2. Аналіз ефективності діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласоці»	39
Висновки до розділу 2	45
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»	46
3.1. Шляхи підвищення ефективності діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласоці»	46
3.2. Очікувані результати від впровадження рекомендацій	
Висновки до розділу 3	55
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ В ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»	56
4.1 Основні принципи та нормативно-правове регулювання охорони праці на ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласоці"	56
4.2 Вимоги до електробезпеки у виробничому приміщенні та механічні ризики	59
Висновки до розділу 4	64
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах глобалізації та постійного загострення конкурентної боротьби на рівень ефективності діяльності підприємств стає визначальним фактором їх успішного функціонування та розвитку. Високий рівень ефективності забезпечує конкурентоспроможність продукції чи послуг, фінансову стабільність підприємства, можливості для розширення виробництва та впровадження інновацій. Натомість низька ефективність діяльності може призвести до збитковості, втрати ринкових позицій та банкрутства підприємства. Таким чином, питання оцінки, аналізу та пошуку шляхів підвищення ефективності набувають першочергового значення для забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Особлива актуальність проблематики ефективності виникає для підприємств харчової промисловості, зокрема кондитерної галузі. Дана сфера характеризується високим рівнем конкуренції, значною ресурсоемістю виробництва та підвищеними вимогами до якості і безпечності продукції. Кондитерські вироби належать до товарів повсякденного попиту, тому діяльність підприємств даної галузі значною мірою залежить від купівельної спроможності населення та загального стану економіки в країні. За таких умов формування ефективної системи управління витратами, оптимізація використання ресурсів, поточне оновлення асортименту та впровадження інновацій є запорукою стабільної прибуткової діяльності кондитерських підприємств.

Підвищення ефективності діяльності є надзвичайно актуальним і для ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі", далі даному підприємству проводиться конкурувати як з іншими українськими виробниками кондитерських виробів, так і з відомими міжнародними компаніями. Для утримання ринкових позицій та забезпечення стійкого розвитку ТОВ "Торговий дім " Житомирські ласощі" необхідно постійно працювати над

вдосконаленням системи управління витратами, підвищенням продуктивності праці, раціональним використанням ресурсів тощо.

Мета і завдання. Метою даної дипломної роботи є дослідження теоретичних основ формування показників ефективності діяльності підприємства та розробка практичних рекомендацій підвищення ефективності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі». Для досягнення поставленої мети необхідно таке завдання:

1. Розкрити сутність ефективності як економічної категорії.
2. Визначити фактори, що впливають на підвищення ефективності діяльності підприємства.
3. Охарактеризувати методи оцінки ефективності діяльності підприємства.
4. Провести аналіз господарської діяльності та ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі".
5. Запропонувати шляхи підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства та оцінити очікувані результати від їх впровадження.

Об'єктом дослідження є процес формування показників ефективності діяльності підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретичні та практичні аспекти аналізу і підвищення ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі".

Методи дослідження: системний підхід, аналіз та синтез, порівняння, узагальнення, графічний, статистичний, економіко-математичні методи.

Інформаційна база дослідження: закони та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених матеріалів, періодичних видань, дані фінансової звітності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі".

Практичне значення отриманих результатів сталося у можливості застосування запропонованих рекомендацій на практиці для підвищення ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі".

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Ефективність як економічна категорія

В економічній науці категорія ефективності посідає одне з центральних місць. Вона описує ступінь досягнення поставлених цілей при використанні наявних ресурсів. Простіше кажучи, ефективність визначає, наскільки добре ми використовуємо те, що маємо, для отримання бажаних результатів. Існує багато різних аспектів економічної ефективності, які можна досліджувати на рівні фірм, галузей, цілих економік та навіть на міжнародному рівні. Оцінка ефективності може проводитися за допомогою різних методів та показників, враховуючи специфіку досліджуваного об'єкта.

Важливо розуміти, що ефективність не є статичним поняттям. Вона постійно змінюється під впливом різних факторів, таких як технологічний прогрес, зміни в цінах на ресурси, державна політика, соціальні та культурні норми. Тому постійний аналіз та оцінка ефективності є необхідною умовою для успішного розвитку будь-якої економічної системи. Дослідження економічної ефективності має важливе значення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях.

Поняття "ефективність" в економічному контексті з'явилося не одразу. Його еволюція тісно пов'язана з розвитком економічної думки протягом століть[1, с. 154].

В ранніх економічних теоріях, таких як меркантилізм, основна увага приділялась накопиченню багатства. Ефективність не розглядалась як окрема категорія. Її елементи можна простежити в концепції "економії", яка наголошувала на бережливому ставленні до ресурсів.

З часом, з розвитком класичної економіки, з'явилося розуміння важливості не лише накопичення багатства, але й його ефективного використання. Адам Сміт у своїй праці "Дослідження про природу та причини

багатства народів" (1776) вперше чітко сформулював принцип економії ресурсів. Він стверджував, що багатство нації залежить від продуктивності праці, яка, в свою чергу, визначається ефективністю використання ресурсів.

Поняття "ефективність" в економіці зазнало значної еволюції під впливом кількох важливих чинників. Технологічний прогрес відіграв ключову роль, оскільки розвиток нових технологій відкрив нові можливості для підвищення продуктивності та оптимізації використання ресурсів. Це сприяло появі нових методів оцінки та аналізу ефективності, а також інструментів, що дозволяють досягти кращих результатів за менших витрат. Інший важливий фактор - глобалізація економіки, яка посилила конкуренцію на світовому ринку і стимулювала компанії шукати шляхи зниження витрат і підвищення продуктивності. Глобальний контекст вимагав розробки нових концепцій та методів оцінки ефективності, що враховують міжнародні аспекти.

Зростання значущості невиробничої сфери економіки, включаючи освіту, охорону здоров'я та культуру, також сприяло еволюції поняття ефективності. Ці галузі мають специфічні особливості, що вимагають розробки спеціалізованих методів оцінки їхньої ефективності. Крім того, зростання екологічних проблем зробило необхідним включення екологічних факторів в оцінку економічної ефективності. В результаті з'явилася концепція "екологічної ефективності", яка поєднує економічні та екологічні аспекти, сприяючи досягненню стійкого розвитку. Сучасні дослідження економічної ефективності охоплюють широкий спектр питань, що стосуються оптимального використання ресурсів, підвищення продуктивності, стійкого розвитку та врахування соціальних і екологічних факторів [2, с. 132].

В сучасній літературі існують різні підходи до визначення сутності поняття «економічна ефективність» (табл. 1.1).

Дана таблиця допомагає зрозуміти різні підходи до визначення економічної ефективності, відображаючи різні аспекти і підходи до її оцінки різними авторами.

Таблиця 1.1

Визначення категорії «економічна ефективність»

Джерело	Трактування визначення
Великий економічний словник	Ефективність – це здатність досягати значних результатів та впливати на ситуацію. Економічна ефективність – це оцінка результативності економічної діяльності та програм, яка визначається через співвідношення отриманих економічних результатів до витрачених ресурсів.
П. Друкер	Ефективність – це поєднання різних соціально-економічних процесів та явищ, що сприяють досягненню результатів при оптимальному використанні ресурсів.
С. Ейлон, Б. Голд, Ю. Сьозан	Ефективність часто визначають як продуктивність, яка оцінюється через співвідношення обсягу випуску продукції до витрат на її виробництво.
Д. Скотт Сінк	Ефективність – це ступінь досягнення системою поставлених перед нею цілей та рівень виконання запланованої роботи.
А.М. Матлін	Ефективність у загальному сенсі можна визначити як співвідношення результатів виробництва до ресурсів, необхідних для їх досягнення.
В. Батрасов	Ефективність відображає виробничі взаємозв'язки між людьми, спрямовані на досягнення більш високих результатів господарювання на основі суспільної власності та раціонального використання ресурсів.
Л. Мельник, А. Карінцева	Ефективність визначається як співвідношення результату до витрат, які забезпечили його досягнення. Економічна ефективність характеризує результативність діяльності економічних систем, таких як підприємства та національна економіка, де основну роль відіграють вартісні аспекти досягнення цілей.
Андрійчук Р.В.	Економічна ефективність – це співвідношення між отриманими результатами виробництва (продукцією та послугами) та витратами праці і засобів виробництва.
Савенко Н.В.	Економічна ефективність – це результат виробничої діяльності, який відображається у співвідношенні між підсумками господарської діяльності та витратами ресурсів.

Джерело: складено автором на основі [1, с. 150; 2, с. 141]

Ефективність діяльності підприємства є багатограним поняттям, яке включає в себе різні аспекти функціонування організації (табл. 1.2). Визначення ефективності можуть відрізнятися залежно від того, на яких показниках і метриках робиться акцент. Однак для цілісного розуміння та оцінки діяльності підприємства важливо розглядати ефективність з кількох ключових позицій. Нижче наведена таблиця, яка містить п'ять широких визначень ефективності діяльності підприємства, кожне з яких розкриває певний аспект його функціонування. Ці визначення охоплюють фінансову,

операційну, маркетингову, управлінську та інноваційну складові, що дозволяє отримати комплексне уявлення про успіхи та можливості для розвитку підприємства.

Таблиця 1.2

Основні визначення ефективності діяльності підприємства

Визначення	Опис
Фінансова ефективність	Оцінюється на основі прибутковості, рентабельності та грошових потоків підприємства.
Операційна ефективність	Відображає здатність підприємства ефективно використовувати ресурси для досягнення операційних цілей, включаючи продуктивність праці, ефективність виробничих процесів та управління запасами.
Маркетингова ефективність	Вимірюється через частку ринку, задоволеність клієнтів, брендове впізнавання та ефективність рекламних кампаній.
Ефективність управління людськими ресурсами	Оцінюється за показниками задоволеності працівників, плинності кадрів, продуктивності праці та рівнем навчання і розвитку персоналу.
Інноваційна ефективність	Визначається здатністю підприємства розробляти і впроваджувати нові продукти, процеси та технології, що забезпечують конкурентні переваги.

Джерело: складено автором на основі [4, с. 100-103]

Ці визначення допомагають комплексно оцінити ефективність діяльності підприємства з різних аспектів його функціонування.

Ефективність, результативність та економічність - це три тісно взаємопов'язані поняття, що використовуються для оцінки діяльності будь-якої системи, процесу або проекту. Ефективність визначається як здатність системи досягати поставлених цілей з мінімальними витратами ресурсів. Результативність, у свою чергу, характеризує ступінь досягнення цих цілей, а економічність показує, наскільки раціонально використовуються ресурси в процесі досягнення цілей.

Між цими поняттями існує важливий зв'язок: ефективність включає в себе як результативність, так і економічність. Ідеальна система досягає всіх поставлених цілей, робить це з мінімальними витратами ресурсів і при цьому економить ресурси, не шкодячи результативності. Однак на практиці досягти

такого ідеального балансу буває складно. Зазвичай необхідно йти на компроміс, наприклад, підвищувати результативність за рахунок збільшення витрат ресурсів або знижувати витрати ресурсів, що може призвести до зниження результативності. Важливо знайти оптимальне співвідношення між цими трьома складовими, яке буде відповідати цілям та можливостям конкретної системи.

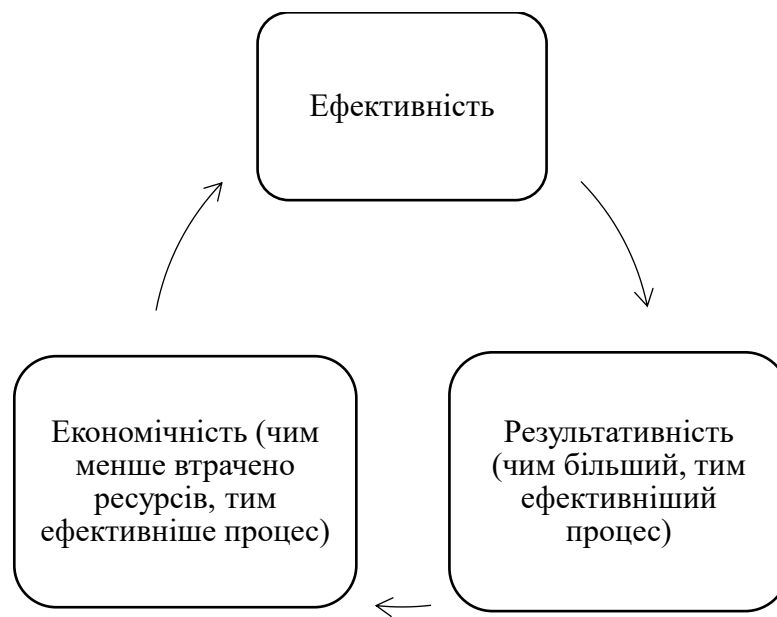

Рис. 1.1. Взаємозв'язок понять "ефективність" - "результативність" - "економічність"

Джерело: [5, с. 146-147]

Ефективність економічної системи відіграє ключову роль у багатьох аспектах розвитку суспільства. По-перше, висока ефективність сприяє швидкому зростанню економіки. Коли економічна система працює ефективно, вона може більш продуктивно використовувати наявні ресурси, що призводить до збільшення виробництва та стимулює економічне зростання. Це, в свою чергу, створює нові можливості для бізнесу, збільшує доходи держави та сприяє загальному економічному добробуту.

По-друге, ефективність економічної системи сприяє підвищенню рівня життя населення. Більш ефективне використання ресурсів дозволяє виробляти

більше товарів і послуг, що збільшує їх доступність для споживачів. Це не тільки покращує матеріальний добробут населення, але й підвищує якість життя через кращий доступ до різноманітних товарів та послуг. Водночас, підвищена ефективність знижує витрати виробництва, що робить товари та послуги дешевшими для споживачів, забезпечуючи економію коштів.

Нарешті, ефективність є ключовим фактором у підвищенні конкурентоспроможності економічної системи на світовому ринку. Ефективні економічні системи можуть виробляти продукцію з меншими витратами, що дозволяє їм пропонувати товари та послуги за конкурентоспроможними цінами. Це підвищує здатність країни експортувати продукцію та залучати іноземні інвестиції, що додатково зміцнює її економічні позиції на ринку.

Принципи ефективності - це загальні закономірності, які визначають умови та шляхи досягнення максимальних результатів при мінімальних витратах ресурсів. Вони формують основу для успішної діяльності будь-якої організації чи системи, забезпечуючи раціональне використання ресурсів та досягнення поставлених цілей.

Серед основних принципів ефективності виділяють кілька ключових. (рис.1.2). Перший - принцип науковості, який передбачає застосування наукових знань, технологій та методів для покращення роботи. Другий - принцип системності, що вимагає розгляду будь-якої системи як цілісного утворення з урахуванням взаємозв'язків між її елементами. Третій - принцип пріоритетності, що акцентує увагу на визначенні найважливіших цілей та раціональному розподілі ресурсів для їх досягнення. Четвертий - принцип оптимальності, який орієнтує на вибір найкращого варіанту рішення, що забезпечує максимальний результат при мінімальних витратах. П'ятий - принцип економії, що спрямований на раціональне використання ресурсів та усунення втрат.

До інших важливих принципів належать принцип оперативності та принцип відповідальності. Принцип оперативності вимагає своєчасного прийняття та реалізації рішень, забезпечення чіткої організації роботи та

контролю за виконанням завдань. Принцип відповідальності підкреслює важливість відповідальності кожного працівника за результати своєї роботи, що включає чітку фіксацію прав і обов'язків, а також створення ефективної системи мотивації та стимулювання. Ці принципи в сукупності забезпечують високий рівень ефективності діяльності організацій, сприяючи досягненню їхніх стратегічних цілей.

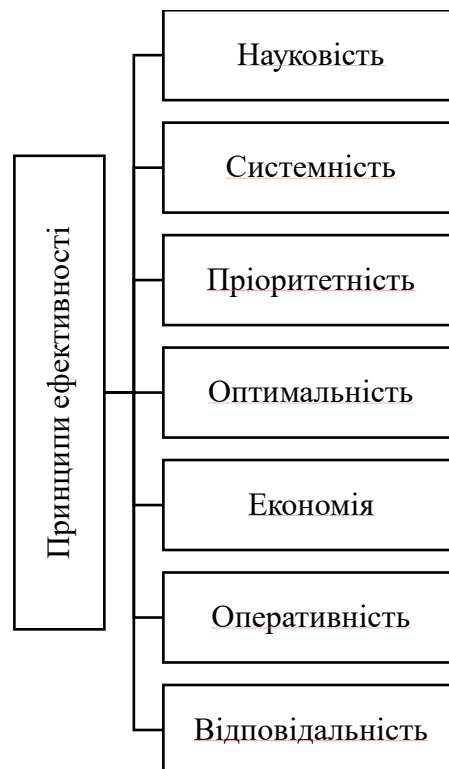

Рис. 1.2. Принципи ефективності діяльності підприємства
Джерело: [4, с. 98]

Дотримання принципів ефективності є запорукою успіху будь-якої діяльності. Воно дає ряд суттєвих переваг, які можна узагальнити в наступних пунктах.

1. Підвищення результативності діяльності. Завдяки впровадженню принципів ефективності, таких як науковість, системність, пріоритетність та оптимальність, досягається краща організація роботи, використовуються більш раціональні методи та технології, що призводить до збільшення випуску продукції, покращення її якості та зниження собівартості.

2. Зниження витрат ресурсів. Економія ресурсів, яку забезпечують принципи економії та оперативності, дозволяє знизити витрати на виробництво, що позитивно впливає на прибуток та конкурентоспроможність підприємства.

3. Поліпшення якості продукції та послуг. Завдяки дотриманню принципів науковості, системності та пріоритетності досягається висока якість продукції та послуг. Використання передових технологій, комплексний підхід до вирішення проблем та чітка постановка цілей гарантують, що продукція буде відповідати найвищим вимогам споживачів.

4. Збільшення прибутку. Підвищення результативності діяльності, зниження витрат ресурсів та поліпшення якості продукції та послуг неминуче призводять до збільшення прибутку. Це дає можливість підприємству розвиватися, інвестувати в нові технології та розширювати свою діяльність.

5. Підвищення конкурентоспроможності. У сучасних умовах жорсткої конкуренції дотримання принципів ефективності є ключовим фактором виживання та успіху будь-якого підприємства. Тільки компанії, які вміють ефективно використовувати свої ресурси та досягати високих результатів, можуть успішно конкурувати на ринку та завоювати довіру споживачів.

Таким чином, дотримання принципів ефективності має вирішальне значення для будь-якої сфери діяльності, адже дозволяє підвищити результативність роботи, знизити витрати, поліпшити якість продукції та послуг, збільшити прибуток та підвищити конкурентоспроможність.

1.2. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства

Забезпечення ефективної діяльності підприємства є однією з головних цілей його керівництва. Досягнення високої ефективності дозволяє максимізувати прибутки, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійкий розвиток організації. На ефективність впливає велика кількість

різноманітних факторів, які необхідно ретельно аналізувати та враховувати (рис. 1.3).

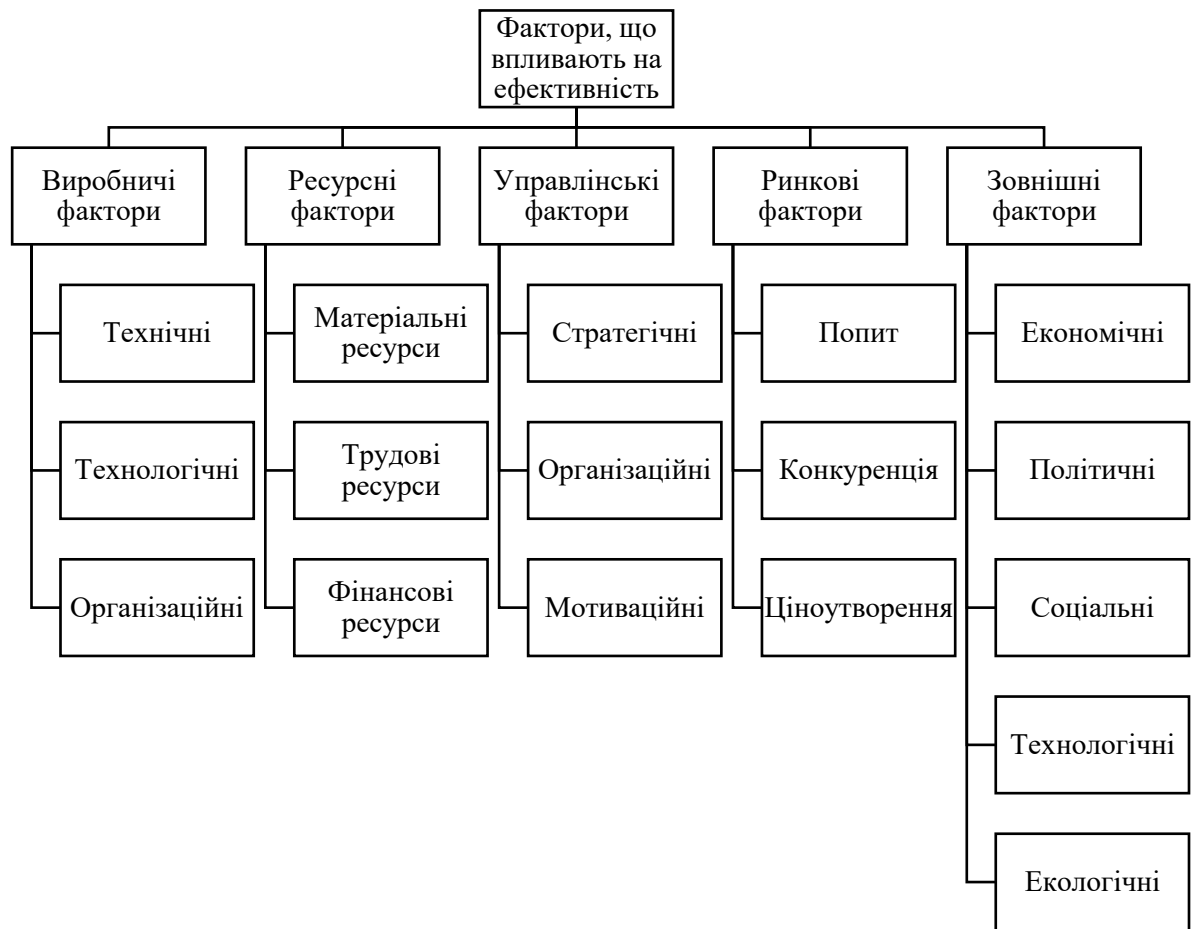

Рис. 1.3. Класифікація факторів, що впливають на ефективність підприємства

Джерело: складено автором на основі [5, с. 148]

Виробничі фактори безпосередньо пов'язані з процесом виробництва продукції чи надання послуг підприємством. Технічні фактори визначаються рівнем технологічного обладнання, ступенем його зношеності та продуктивністю. Застарілі чи неефективні технології можуть суттєво знижувати ефективність виробництва. Технологічні фактори стосуються досконалості самих виробничих процесів, раціональності використання сировини та матеріалів. Організаційні фактори охоплюють організацію праці та виробництва, кваліфікацію персоналу, розподіл обов'язків тощо.

Ресурсні фактори відображають забезпеченість підприємства необхідними ресурсами та ефективність їх використання. Матеріальні ресурси включають сировину, матеріали, комплектуючі, від якості яких залежить якість кінцевої продукції. Трудові ресурси визначаються кваліфікацією персоналу, продуктивністю праці, рівнем мотивації працівників. Фінансові ресурси охоплюють доступність та вартість капіталу, структуру фінансування діяльності підприємства.

Управлінські фактори пов'язані з прийняттям стратегічних рішень, організацією діяльності та мотивацією персоналу. Стратегічні фактори включають вибір стратегії розвитку, диверсифікацію діяльності, визначення пріоритетних напрямків. Організаційні фактори стосуються організаційної структури, розподілу повноважень та відповідальності. Мотиваційні фактори охоплюють систему мотивації працівників, корпоративну культуру, сприятливий психологічний клімат в колективі. Ринкові фактори відображають умови зовнішнього середовища, в якому функціонує підприємство. Попит є ключовим фактором, що визначає обсяги реалізації продукції чи послуг. На нього впливають платоспроможність споживачів, їхні смаки та уподобання, демографічні зміни тощо. Конкуренція є рушійною силою ринкової економіки, однак надмірна конкуренція може призводити до цінових воєн та зниження прибутковості. Ціноутворення також є вагомим фактором, адже ціна має відповідати споживчій цінності продукту та бути конкурентоспроможною.

Зовнішні фактори є менш контрольованими для підприємства, проте їх вплив може бути дуже суттєвим. Економічні фактори включають рівень інфляції, курси валют, податкове навантаження, які можуть суттєво вплинути на витрати та прибутковість. Політичні фактори охоплюють державне регулювання, політичну стабільність у країні, що створює передбачуване середовище для ведення бізнесу. Соціальні фактори пов'язані з демографічними змінами, рівнем життя населення, культурними особливостями, які формують споживчий попит.

Технологічні фактори відображають рівень розвитку нових технологій та інновацій, як у самій галузі, так і в суміжних. Це може створювати нові можливості або загрози для підприємства. Екологічні фактори набувають дедалі більшого значення у зв'язку з посиленням вимог до екологічності виробництва, енергоефективності, утилізації відходів. Підприємства змушені адаптуватися до цих вимог, що потребує додаткових витрат, але водночас може стати конкурентною перевагою.

Забезпечення ефективної діяльності є запорукою успіху для будь-якого підприємства в умовах ринкової конкуренції. Як видно з наведеної класифікації, на ефективність впливає широкий спектр факторів, що охоплюють різні аспекти діяльності організації, а також зовнішнє середовище.

Підприємству необхідно ретельно аналізувати та збалансовано враховувати дію всіх цих факторів при плануванні та здійсненні своєї операційної діяльності. Важливо забезпечити ефективне використання виробничих ресурсів, оптимізувати управлінські процеси, адаптуватися до мінливих ринкових умов та своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі [6, с. 140].

Лише комплексний та системний підхід до управління факторами ефективності дозволить підприємству максимізувати прибутковість, підвищити конкурентоспроможність, забезпечити стійкий розвиток та досягти поставлених стратегічних цілей.

1.3. Методи оцінки ефективності діяльності підприємства

Оцінка ефективності діяльності підприємства є одним з ключових аспектів успішного функціонування будь-якої організації. Ефективність відображає здатність підприємства раціонально використовувати наявні ресурси для досягнення поставлених цілей та максимізації прибутку. У конкурентному бізнес-середовищі, де компанії змушені постійно

адаптуватися до мінливих умов ринку, оцінка ефективності стає невід'ємною частиною процесу прийняття рішень та розробки стратегій розвитку.

Методи оцінки ефективності діяльності підприємства надають керівництву і власникам цінну інформацію про поточний стан організації, допомагають виявляти слабкі місця та можливості для вдосконалення. Вони дозволяють порівнювати показники підприємства з конкурентами, встановлювати реалістичні цілі та відстежувати прогрес у їх досягненні. Крім того, регулярна оцінка ефективності є важливою передумовою для розробки ефективних стратегій підвищення конкурентоспроможності та забезпечення стійкого зростання підприємства.

Існує широкий спектр методів оцінки ефективності діяльності підприємства, які варіюються від традиційних фінансових показників до більш комплексних підходів, що враховують нефінансові чинники та стратегічні аспекти.

Традиційні методи оцінки ефективності діяльності підприємства базуються на фінансових показниках та аналізі використання виробничих ресурсів. Ці методи широко використовуються в практиці управління підприємствами та мають низку переваг, таких як простота розрахунків та можливість оперативного контролю за ефективністю роботи. Розглянемо основні традиційні методи оцінки ефективності (табл.1.3).

Таблиця 1.3

Традиційні методи оцінки ефективності

Метод	Опис
Аналіз фінансових показників	Розрахунок і аналіз коефіцієнтів рентабельності, ліквідності, платоспроможності підприємства на основі фінансової звітності.
Аналіз ефективності використання ресурсів	Оцінка ефективності використання трудових, матеріальних та капітальних ресурсів підприємства.
Оцінка продуктивності праці	Вимірювання продуктивності праці працівників шляхом співвідношення обсягу виробництва та трудових витрат.
Аналіз витрат та собівартості продукції	Аналіз структури витрат та собівартості продукції з метою оптимізації використання ресурсів та зниження витрат виробництва.

Джерело: [9, с. 87-90]

Аналіз фінансових показників є одним з найбільш поширених та важливих інструментів оцінки ефективності діяльності підприємства. Ці показники розраховуються на основі даних фінансової звітності підприємства та дозволяють оцінити його прибутковість, ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Ключові фінансові показники для оцінки ефективності діяльності підприємства

Показник	Формула	Нормативне значення
Рентабельність активів (ROA)	Чистий прибуток / Середня вартість активів	Вище середнього по галузі
Рентабельність власного капіталу (ROE)	Чистий прибуток / Середня вартість власного капіталу	Вище середнього по галузі
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	1,5 - 3
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи - Запаси) / Поточні зобов'язання	0,7 - 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти та їх еквіваленти / Поточні зобов'язання	0,2 - 0,5
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	Власний капітал / Валюта балансу	> 0,5

Джерело: [10, с. 126-138]

Ці показники допомагають оцінити прибутковість, ліквідність та фінансову стійкість підприємства, а нормативні значення можуть варіюватися залежно від галузі та специфіки діяльності підприємства.

Хоча традиційні методи оцінки ефективності діяльності підприємства, засновані на фінансових показниках, залишаються актуальними, вони мають певні обмеження та не повною мірою відображають усі аспекти діяльності організації. З розвитком бізнес-середовища та посиленням конкуренції виникла потреба у більш комплексних та стратегічно орієнтованих методах оцінки ефективності.

Сучасні методи оцінки ефективності враховують не лише фінансові результати, а й не фінансові показники, такі як задоволеність клієнтів, якість

бізнес-процесів, інноваційний потенціал та репутація компанії. Вони спрямовані на створення збалансованої системи оцінки, яка дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення та розробляти стратегії, спрямовані на довгострокове зростання та конкурентоспроможність підприємства. Серед сучасних методів варто виділити збалансовану систему показників, аналіз ланцюжка створення вартості, бенчмаркінг та управління ефективністю бізнес-процесів.

Таблиця 1.5

Збалансована система показників (Balanced Scorecard)

Перспектива	Показники	Розрахунок
Фінансова	Рентабельність капіталу, грошовий потік, економічна додана вартість	Спеціальні формули для кожного показника
Клієнтська	Частка ринку, задоволеність клієнтів, утримання клієнтів	Опитування, порівняння з конкурентами, аналіз даних про клієнтів
Внутрішніх бізнес-процесів	Час виконання замовлення, відсоток браку, ефективність бізнес-процесів	Вимірювання часу, моніторинг якості, оцінка бізнес-процесів
Навчання та розвитку	Задоволеність персоналу, продуктивність праці, інвестиції в навчання	Опитування, аналіз продуктивності, витрати на навчання

Джерело: складено автором на основі [7, с. 10]

Збалансована система показників (BSC) об'єднує фінансові та нефінансові показники в єдину систему для комплексної оцінки ефективності підприємства. Показники підбираються індивідуально для кожного підприємства та його стратегічних цілей за чотирма перспективами: фінансовою, клієнтською, внутрішніх бізнес-процесів, навчання та розвитку.

Аналіз ланцюжка створення вартості є ще одним із сучасних методів оцінки ефективності діяльності підприємства. Цей метод базується на ідеї, що підприємство складається з ряду взаємопов'язаних видів діяльності, які утворюють ланцюжок створення вартості для клієнта. Кожна ланка в цьому ланцюжку має свій внесок у формування вартості продукту чи послуги та, відповідно, впливає на загальну ефективність підприємства.

Аналіз ланцюжка створення вартості допомагає виявити сильні та слабкі сторони окремих видів діяльності, визначити, які з них створюють найбільшу додану вартість, а які є джерелами втрат та неефективності. На основі цього аналізу керівництво може приймати рішення щодо оптимізації бізнес-процесів, реструктуризації або передачі певних функцій на аутсорсинг.

Крім внутрішнього ланцюжка створення вартості, цей метод також передбачає аналіз ланцюжків постачальників та клієнтів. Це дозволяє виявити можливості для підвищення ефективності у взаємодії з партнерами та кращого задоволення потреб клієнтів.

Аналіз ланцюжка створення вартості є особливо корисним для підприємств, що прагнуть удосконалити свої операційні процеси, знизити витрати та підвищити конкурентоспроможність. Він допомагає зосередитися на тих видах діяльності, які є критично важливими для успіху підприємства, та оптимізувати їх.

Бенчмаркінг, також, є одним із сучасних методів оцінки ефективності діяльності підприємства, який полягає у систематичному порівнянні показників та практик компанії з аналогічними показниками та практиками лідерів ринку або найкращих у своїй галузі компаній.

Основна ідея бенчмаркінгу - виявити сильні та слабкі сторони власної діяльності шляхом порівняння з підприємствами, які демонструють найвищі досягнення в певних сферах. Це дозволяє визначити потенціал для покращення, встановити амбітні, але досяжні цілі та розробити ефективні стратегії для їх досягнення на основі вивчення передового досвіду інших компаній.

Процес бенчмаркінгу зазвичай включає такі етапи: вибір об'єктів для порівняння, визначення ключових показників ефективності, збір та аналіз даних, виявлення розривів у показниках, вивчення передових практик компаній-лідерів, розробка плану дій для усунення розривів та впровадження кращих практик.

Бенчмаркінг допомагає підприємствам виявити можливості для підвищення ефективності в різних сферах діяльності, таких як виробництво, маркетинг, управління персоналом, фінанси тощо. Він сприяє постійному вдосконаленню та інноваціям, забезпечуючи орієнтир для розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

Управління ефективністю бізнес-процесів є сучасним підходом до оцінки та вдосконалення діяльності підприємства, який зосереджується на оптимізації ключових бізнес-процесів організації.

Цей метод ґрунтується на розумінні, що бізнес-процеси є основою будь-якої діяльності підприємства і вони безпосередньо впливають на її ефективність. Управління ефективністю бізнес-процесів передбачає виявлення, моделювання, аналіз та постійне вдосконалення процесів з метою підвищення їх результативності, скорочення витрат та задоволення вимог клієнтів. Для оцінки ефективності бізнес-процесів використовуються різноманітні показники, такі як час циклу процесу, вартість процесу, рівень задоволеності клієнтів, відсоток помилок або повторних робіт. Ці показники дозволяють виявити "вузькі місця" та резерви для поліпшення процесів.

Після проведення аналізу розробляються та впроваджуються заходи з оптимізації процесів, такі як усунення зайвих операцій, автоматизація окремих етапів, перерозподіл ресурсів тощо. Це дозволяє скоротити час виконання процесів, знизити витрати та підвищити якість продуктів або послуг.

Управління ефективністю бізнес-процесів є циклічним процесом, що передбачає постійний моніторинг та вдосконалення процесів з метою забезпечення їх відповідності вимогам ринку та стратегічним цілям підприємства.

Нефінансові методи оцінки ефективності діяльності підприємства доповнюють традиційні фінансові показники та дають більш комплексне уявлення про стан компанії, її конкурентні переваги та перспективи розвитку.

Оцінка задоволеності клієнтів є важливим нефінансовим показником, оскільки лояльність клієнтів прямо впливає на прибутковість і стійкість

бізнесу. Аналіз ринкової частки та конкурентоспроможності дозволяє зрозуміти позицію компанії на ринку та виявити можливості для зростання. Оцінка інноваційного потенціалу показує здатність підприємства розробляти та впроваджувати нові продукти, технології та бізнес-моделі, що є критично важливим для довгострокового успіху. Репутація та імідж компанії також мають суттєвий вплив на її ефективність, оскільки формують довіру клієнтів, партнерів та інвесторів.

Ці нефінансові методи оцінки доповнюють традиційні фінансові показники, надаючи керівництву цілісну картину сильних та слабких сторін компанії. Вони дозволяють виявити фактори, що можуть стати джерелами конкурентних переваг або ризиків у майбутньому, і вчасно вжити необхідних заходів для підвищення ефективності діяльності підприємства [11].

Модель економічної доданої вартості (EVA) є інтегрованим підходом до оцінки ефективності діяльності підприємства, який поєднує фінансові показники з концепцією створення вартості для акціонерів. Ця модель ґрунтується на ідеї, що справжня вартість створюється лише тоді, коли компанія генерує прибуток, який перевищує вартість залученого капіталу.

EVA визначається як різниця між чистим операційним прибутком після оподаткування (NOPAT) та вартістю інвестованого капіталу, розрахованою за середньозваженою вартістю капіталу. Позитивне значення EVA свідчить про те, що компанія створює додану вартість для акціонерів, тоді як негативне значення вказує на знищення вартості.

Модель EVA має низку переваг, зокрема, вона враховує вартість залученого капіталу, що стимулює ефективне використання ресурсів, та орієнтована на створення вартості для акціонерів. Водночас, розрахунок EVA може бути складним і вимагає коригування даних фінансової звітності, а також точного визначення вартості капіталу. Незважаючи на ці недоліки, EVA широко використовується як інструмент для прийняття інвестиційних рішень, оцінки ефективності підрозділів та менеджерів, а також як система винагороди, пов'язана зі створенням вартості для акціонерів.

Таблиця 1.6

Модель економічної доданої вартості (EVA)

Пункт	Зміст
Визначення EVA	EVA (Economic Value Added) - показник, що вимірює вартість, створену для акціонерів за певний період часу. Розраховується як різниця між чистим операційним прибутком після оподаткування (NOPAT) та вартістю залученого капіталу.
Формула розрахунку EVA	$EVA = NOPAT - (\text{Інвестований капітал} * \text{Середньозважена вартість капіталу})$
Переваги використання EVA	- Враховує вартість залученого капіталу, що стимулює ефективне використання ресурсів. - Орієнтована на створення вартості для акціонерів. - Сприяє прийняттю інвестиційних рішень, спрямованих на збільшення вартості компанії.
Недоліки EVA	- Складність розрахунку та необхідність коригування даних фінансової звітності. - Не враховує нематеріальні активи та людський капітал. - Вимагає точного визначення вартості капіталу, що може бути проблематичним.
Використання EVA	- Як інструмент для прийняття інвестиційних рішень. - Для оцінки ефективності підрозділів та менеджерів. - Як система винагороди, пов'язана зі створенням вартості для акціонерів.

Джерело: складено автором [12, с. 174]

Піраміда ефективності є інтегрованою системою оцінки ефективності діяльності підприємства, яка поєднує різні показники в ієрархічну структуру, де кожен рівень пов'язаний з наступним.

На вершині піраміди зазвичай розташовується головний показник ефективності, наприклад, економічна додана вартість (EVA) або рентабельність інвестицій. Цей показник відображає загальну ефективність компанії з точки зору створення вартості для акціонерів.

Нижчі рівні піраміди включають різноманітні фінансові та нефінансові показники, які безпосередньо впливають на головний показник. Це можуть бути показники рентабельності, ліквідності, ефективності використання активів, задоволеності клієнтів, продуктивності праці тощо. Такий підхід дозволяє простежити взаємозв'язок між операційними показниками та кінцевими результатами діяльності підприємства [14, с. 110].

Піраміда ефективності допомагає керівництву зрозуміти, які саме фактори та бізнес-процеси є найбільш критичними для досягнення стратегічних цілей компанії. Вона забезпечує цілісний погляд на ефективність та дозволяє відстежувати вплив локальних змін на загальні результати.

Крім того, піраміда ефективності є ефективним інструментом для каскадування цілей та завдань на всі рівні організації, що сприяє узгодженості дій та забезпечує зосередження зусиль на досягненні спільних цілей підвищення ефективності.

Система управління ефективністю (Performance Management System) є комплексним підходом до забезпечення високої ефективності діяльності підприємства на всіх рівнях організації. Вона поєднує стратегічне планування, вимірювання та оцінку результатів, а також мотивацію та розвиток персоналу.

На стратегічному рівні система управління ефективністю передбачає визначення ключових показників ефективності (KPI), які відображають прогрес у досягненні цілей компанії. Ці показники каскадуються на рівні підрозділів та окремих працівників, створюючи чітке розуміння їхнього внеску в загальну ефективність [16, с. 190].

Регулярне вимірювання та оцінка результатів є невід'ємною частиною цієї системи. Вона включає збір даних, аналіз відхилень від запланованих показників та виявлення можливостей для вдосконалення. Це забезпечує зворотний зв'язок та дозволяє своєчасно коригувати дії для досягнення поставлених цілей.

Система управління ефективністю також тісно пов'язана з управлінням людськими ресурсами. Вона встановлює зв'язок між результатами праці та винагородою, мотивуючи працівників на досягнення високої продуктивності. Крім того, ця система передбачає розвиток персоналу шляхом навчання, наставництва та планування кар'єрного зростання, що сприяє підвищенню компетентності та залученості співробітників.

Успішна реалізація системи управління ефективністю вимагає залучення керівництва, чіткої комунікації цілей та очікувань, а також

створення культури високої відповідальності та орієнтації на результат у всій організації [19, с. 110-117].

Таблиця 1.7

Узагальнення переваг та недоліків різних методів оцінки ефективності діяльності підприємства

Метод	Переваги	Недоліки
Традиційні фінансові показники	- Простота розрахунку - Доступність даних - Можливість порівняння	- Не враховують нефінансові аспекти - Ретроспективний характер - Не пов'язані зі стратегією
Збалансована система показників (BSC)	- Комплексний підхід - Враховує різні перспективи - Пов'язана зі стратегією	- Складність розробки та впровадження - Суб'єктивний вибір показників
Аналіз ланцюжка створення вартості	- Виявлення джерел ефективності - Можливість оптимізації процесів - Фокус на створенні вартості	- Складність збору даних - Не враховує всі аспекти діяльності
Бенчмаркінг	- Орієнтир на кращі практики - Стимулює вдосконалення - Можливість навчання	- Складність вибору об'єктів порівняння - Витрати на збір даних - Різні умови діяльності
Управління ефективністю бізнес-процесів	- Фокус на ключових процесах - Можливість оптимізації - Безперервне вдосконалення	- Складність моделювання процесів - Потреба в змінах організаційної культури
Оцінка задоволеності клієнтів	- Важливість для стійкого зростання - Виявлення можливостей покращення	- Суб'єктивний характер - Складність вимірювання
Модель економічної доданої вартості (EVA)	- Орієнтація на створення вартості - Врахування вартості капіталу	- Складність розрахунку - Не враховує нематеріальні активи
Піраміда ефективності	- Ієрархічний зв'язок показників - Цілісний погляд на ефективність - Каскадування цілей	- Складність розробки та впровадження - Потреба в інтеграції систем
Система управління ефективністю	- Комплексний підхід - Зв'язок зі стратегією та мотивацією - Безперервне вдосконалення	- Складність розробки та впровадження - Потреба в змінах культури організації

Джерело: [20]

Таблиця 1.7 узагальнює основні переваги та недоліки різних методів оцінки ефективності діяльності підприємства, що дозволяє зробити

обґрунтований вибір найбільш підходящого підходу або комбінації методів для конкретної організації.

Для забезпечення стійкого зростання та конкурентоспроможності підприємства на сучасному етапі вкрай важливо застосовувати комплексний підхід до оцінки ефективності його діяльності. Обмеження традиційних методів, заснованих виключно на фінансових показниках, полягає у тому, що вони не враховують низку нефінансових чинників, які мають вирішальне значення для довгострокового успіху організації. Такі аспекти, як задоволеність клієнтів, ефективність бізнес-процесів, інноваційний потенціал, репутація компанії та людський капітал, часто є ключовими драйверами створення вартості та конкурентних переваг.

Саме тому сучасні комплексні методи, наприклад, збалансована система показників, аналіз ланцюжка створення вартості, бенчмаркінг, управління ефективністю бізнес-процесів, інтегровані моделі оцінки, такі як EVA чи піраміда ефективності, набувають все більшого поширення. Вони дозволяють отримати цілісну картину діяльності підприємства, поєднуючи фінансові та нефінансові показники, операційні метрики та стратегічні орієнтири. Такий комплексний підхід забезпечує керівництво необхідною аналітичною базою для прийняття обґрунтованих рішень, спрямованих на підвищення ефективності та створення довгострокової вартості для зацікавлених сторін.

Висновки до розділу 1

Економічна ефективність визначається як ступінь досягнення поставлених цілей при мінімальних витратах ресурсів, що є ключовим поняттям в економічній науці. Її постійний аналіз та оцінка мають важливе значення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях, від рівня фірм до цілих економік. Ефективність не є статичним поняттям, а постійно змінюється під впливом різних факторів, що вимагає постійного аналізу та оцінки.

Забезпечення ефективної діяльності є запорукою успіху для будь-якого підприємства в умовах ринкової конкуренції. Як видно з наведеної класифікації, на ефективність впливає широкий спектр факторів, що охоплюють різні аспекти діяльності організації, а також зовнішнє середовище.

Система управління ефективністю також тісно пов'язана з управлінням людськими ресурсами. Вона встановлює зв'язок між результатами праці та винагородою, мотивуючи працівників на досягнення високої продуктивності. Крім того, ця система передбачає розвиток персоналу шляхом навчання, наставництва та планування кар'єрного зростання, що сприяє підвищенню компетентності та залученості співробітників.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ»

2.1. Характеристика господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»

ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» є успішним підприємством, яке спеціалізується на виробництві та оптовій торгівлі кондитерськими виробами. Підприємство засноване у 2012 році і вже відоме на українському ринку завдяки своєму розмаїттю продукції. Асортимент включає популярні кондитерські вироби, такі як печиво, вафлі, цукерки, шоколад, мармелад, зефір та карамель. Сама ж фабрика «Житомирські ласощі», заснована у 1944 році, є найстарішим підприємством кондитерської галузі України. За багато років невтомної праці компанія накопичила великий досвід і знання, що допомагає їй динамічно розвиватися, враховуючи сучасні тенденції. При цьому фабрика зберігає традиційні рецепти та незмінно високу якість продукції. Завдяки цим зусиллям «Житомирські ласощі» змогли стати одним із провідних виробників кондитерських виробів в Україні.

Асортимент продукції фабрики включає шоколадні, пралінові, помадні, вафельні та грильяжні цукерки, нугу, ірис, батончики, вафлі, різні види печива та інші кондитерські вироби. Особливу увагу підприємство приділяє здоров'ю споживачів, тому розроблено асортимент дієтичних продуктів з частковою або повною заміною цукру. Вся продукція виготовляється на сучасному високотехнологічному обладнанні, а впроваджені сертифіковані інтегровані системи управління якістю та безпекою харчових продуктів відповідають міжнародним стандартам ISO 22000 та FSSC 22000. Це дозволяє експортувати продукцію під брендом «Житомирські ласощі» до торгових мереж багатьох країн світу. Продукція також має декларації відповідності за технічними регламентами Митного Союзу та сертифікат «Халяль», підтверджуючи відповідність нормам ісламу.

Сьогодні «Житомирські ласощі» – це великий колектив професіоналів, які щодня працюють над смаком та якістю продукції. Завдяки злагодженій роботі і високому рівню професіоналізму, компанія продовжує радувати своїх споживачів смачними та якісними кондитерськими виробами, зберігаючи репутацію надійного виробника на міжнародному рівні.

Одним з ключових напрямків діяльності підприємства є співпраця з мережами супермаркетів, магазинами та дистриб'юторами по всій країні, що дозволяє компанії забезпечити широкий охоплення аудиторії та забезпечити доступність своєї продукції для споживачів. Завдяки високій якості продукції, конкурентним цінам та ефективному менеджменту, ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» відзначається стійкими позиціями на ринку.

ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» є суб'єктом великого підприємництва в Україні. Компанія має ідентифікаційний код ЄДРПОУ 38092323 та була зареєстрована 10 травня 2012 року. Керівником підприємства є Нікітіч Тетяна Геннадіївна.

Ця компанія активно бере участь у державних закупівлях. За даними, наданими на сайті, вона взяла участь у 152 закупівлях, з яких стала переможцем у 95 на загальну суму 5,88 мільйонів гривень. Станом на поточний момент, підприємство має підписаних 89 договорів на суму 5,55 мільйонів гривень та очікує укладення ще 2 договорів на суму 206 022 гривні.

Компанія ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» вперше взяла участь у державній закупівлі 29 листопада 2016 року, а перший контракт було підписано 8 грудня 2016 року. Таким чином, вона має майже 6,5 років досвіду роботи з державними замовленнями [29].

ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» є комерційним підприємством, яке має ієрархічну систему управління та розподілу функціональних обов'язків (рис. 2.1). На вершині організаційної ієрархії розташовані власники та вище керівництво, представлені блоками "Власники" та "Керівники", які визначають загальну стратегію та напрямки розвитку компанії.

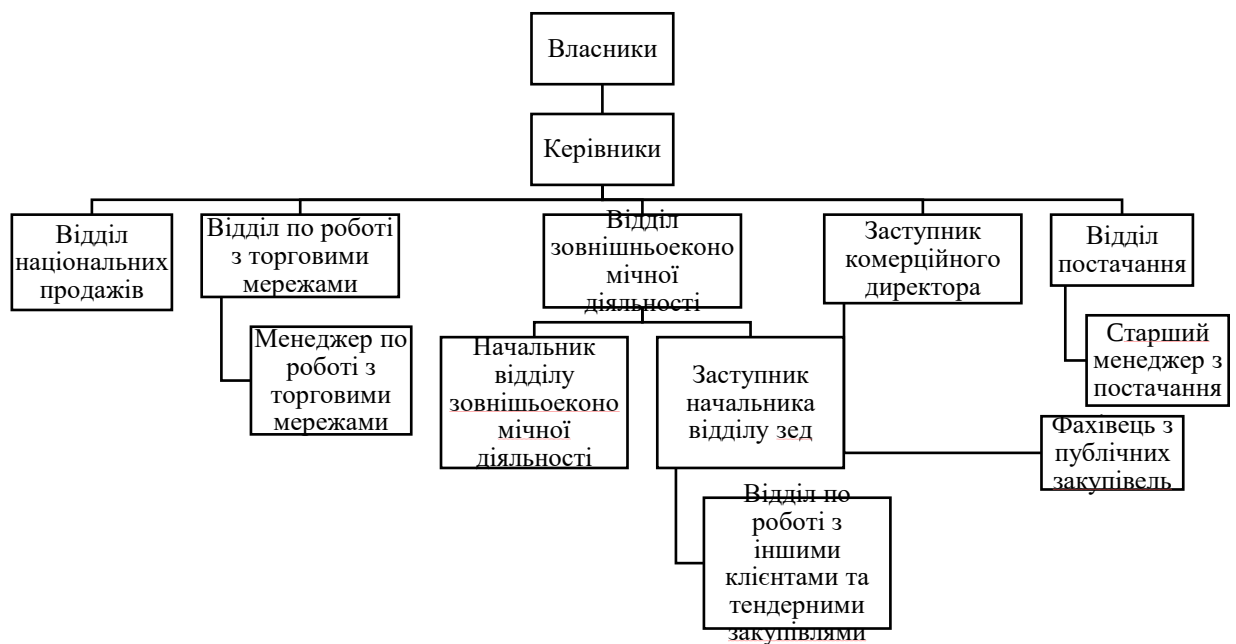

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»

Джерело: [28]

Підпорядковані вищому керівництву функціональні підрозділи формують операційне ядро підприємства. До них належать відділ національних продажів, відділ з роботи з торговими мережами, відділ зовнішньоекономічної діяльності, заступник комерційного директора та відділ постачання. Ці структурні одиниці відповідають за різні аспекти діяльності компанії, такі як продаж товарів на внутрішньому ринку, взаємодія з торговими мережами, зовнішньоекономічна діяльність, комерційне управління та забезпечення постачання.

На нижчому рівні організаційної ієрархії розташовані керівні посади та допоміжні підрозділи, що безпосередньо підтримують роботу функціональних підрозділів. Серед них – менеджер з роботи з торговими мережами, начальник відділу зовнішньоекономічної діяльності, заступник начальника відділу зовнішньоекономічної діяльності, старший менеджер з постачання та відділ з роботи з іншими клієнтами та тендерними закупівлями. Ці елементи структури

забезпечують виконання конкретних завдань та сприяють ефективній реалізації основних бізнес-процесів підприємства.

Таблиця 2.1

Види діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»

Код КВЕД	Назва виду діяльності
46.36	Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами (основний вид діяльності)
10.72	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання
10.82	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів
10.86	Виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів
46.39	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
47.11	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
47.24	Роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, борошняними та цукровими кондитерськими виробами в спеціалізованих магазинах
35.30	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
25.73	Виробництво інструментів
28.94	Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів
28.96	Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми
28.99	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н.в.і.у.
33.12	Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення
33.20	Установлення та монтаж машин і устаткування
46.11	Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами
46.18	Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами
46.21	Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин
46.71	Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами
46.90	Неспеціалізована оптова торгівля
47.19	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах
47.30	Роздрібна торгівля пальним
49.41	Вантажний автомобільний транспорт
49.42	Надання послуг перевезення речей (переїзду)
52.29	Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту
56.29	Постачання інших готових страв
68.10	Купівля та продаж власного нерухомого майна
68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

Джерело: складено автором на основі [28]

Така ієрархічна організаційна структура з чітким розподілом функцій та повноважень між підрозділами та посадами є характерною для багатьох комерційних підприємств і дозволяє забезпечити належне управління та координацію різних напрямків діяльності.

Аналіз фінансової звітності підприємства за 2021-2023 роки виявив кілька ключових тенденцій та проблемних областей (рис. 2.2).

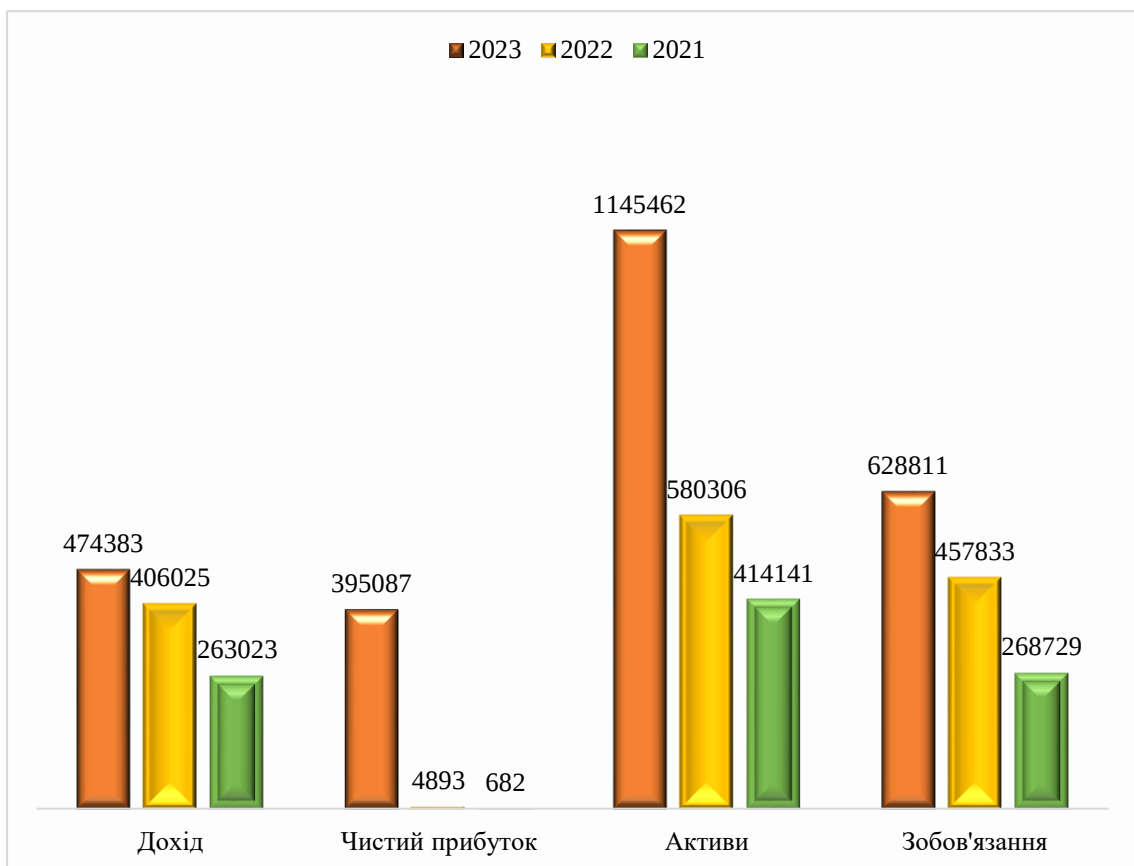

Рис. 2.2. Показник фінансової звітності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за 2021-2023 роки

Джерело: складено автором на основі [28]

Протягом цього періоду дохід підприємства зріс на 80%, що можна пов'язати зі збільшенням обсягів продажів, зростанням цін на продукцію або послуги, виходом на нові ринки та впровадженням нових продуктів чи послуг. Це свідчить про позитивний розвиток бізнесу та здатність підприємства адаптуватися до ринкових умов. Однак, чистий прибуток у 2021 році був

значно нижчим порівняно з 2022 та 2023 роками, що, ймовірно, пов'язано із зростанням витрат, разовими витратами та зниженням рентабельності.

Активи підприємства зросли на 170% за 2021-2023 роки, що може бути результатом інвестицій у нові активи, зростанням запасів та збільшенням дебіторської заборгованості. Одночасно, зобов'язання підприємства зросли на 240%, що може бути спричинено збільшенням кредиторської заборгованості, випуском облігацій та зростанням поточних зобов'язань. Кількість працівників залишалася стабільною протягом 2022-2023 років, що може вказувати на автоматизацію виробництва, зростання продуктивності праці або зниження темпів зростання бізнесу.

Протягом 2021-2023 років ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» показало значне зростання в декількох ключових аспектах свого фінансового стану (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Фінансові показники ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за
2021- 2023 рр., тис. грн.

Показники	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 від 2021	2023 р.	Темпи приросту 2023 до 2022
1. Капітал, тис. грн					
1.1. Власний капітал, тис. грн, у т.ч.:	43935	50594	6659	64869	28,2
додатковий капітал	1153	0	-1153	0	0
- непокритий збиток	-	-	-	-	-
1.2. Позиковий капітал, тис. грн	476416	679239	202823	880204	29,6
2. Ресурси, тис.грн					
2.1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	6953	16776	9823	45460	170,8
2.2. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	442442	640577	198135	787597,5	23,0
2.3 Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн	15154	19413	4259	44700	130,2
2.4. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	89	82,5	-6,5	82,5	0

Джерело: складено автором на основі [29]

Власний капітал підприємства зріс на 47,6%, що можна пояснити збільшенням прибутку, додатковими інвестиціями з боку власників та зменшенням дивідендних виплат. Однак, у 2022 році додатковий капітал було повністю списано, що могло бути наслідком виплати дивідендів, викупу акцій або понесених збитків. Одночасно з цим, позиковий капітал зріс на 85,4%, що вказує на збільшення потреби в кредитних коштах, необхідних для фінансування інвестицій, та зниження доступності власних коштів.

Варто відзначити значне збільшення ресурсів підприємства на 119,1%, що стало можливим завдяки зростанню як власного, так і позикового капіталу, а також інвестиціям в активи та збільшенням запасів. Основні засоби підприємства зросли на 141,4%, що вказує на суттєві інвестиції в нове обладнання, реконструкцію приміщень та зростання обсягів виробництва. Оборотні активи також збільшилися на 78,2%, що могло бути пов'язано із зростанням запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів. При цьому чисельність працівників залишалася стабільною, що свідчить про автоматизацію виробництва, підвищення продуктивності праці та, можливо, зниження темпів зростання бізнесу.

Аналізуючи динаміку валового прибутку ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за період з 2020 по 2023 рік, можна побачити деякі важливі тенденції та виклики, з якими стикається підприємство (табл. 2.3). Спостерігалось стійке зростання чистого доходу від реалізації продукції на 78,1%, що свідчить про позитивну динаміку розвитку та попит на продукцію компанії. Однак, зростання собівартості на 90,8% вказує на те, що підприємство стикається з проблемами, пов'язаними зі збільшенням витрат на виробництво, такими як підвищення цін на сировину та заробітну плату.

Незначне зростання валового прибутку лише на 0,5% за останній рік свідчить про те, що зростання цін на продукцію не вдається повністю компенсувати зростанням собівартості. Також, важливою причиною є неефективна цінова політика, оскільки ціни на продукцію не вдається відповідно збільшити для компенсації зростання собівартості [2, с. 194-199].

Таблиця 2.3

Динаміка валового прибутку ТОВ «Торговий дім «Житомирські
ласощі» за 2020-2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023	Темп приросту, %	
					2021 до 2020	2023 до 2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	560510	572151	838443	1008699	20,2	20,20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	434927	484691	659889	829268	25,6	25,60
Валовий прибуток	125 583	87 460	178 554	179 431	-30,1	0,5

Джерело: складено автором на основі [29]

Ці фактори можуть мати серйозні наслідки для підприємства. Неефективне управління витратами може призвести до збільшення боргів та ризику банкрутства. Для підприємства важливо вжити заходів для покращення управління витратами, оптимізації процесів та розробки більш ефективної цінової стратегії для забезпечення стійкості та прибутковості у майбутньому.

Факторний аналіз валового прибутку ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за період з 2020 по 2023 рік показав важливі тенденції впливу різних факторів на фінансові показники підприємства. Згідно результатів аналізу, ціна продукції має значний вплив на валовий прибуток, де зростання ціни на 1% призвело до збільшення валового прибутку на 0,8%. За аналізований період ціна продукції зросла на 14,2%, що позитивно позначилося на валовому прибутку з ростом на 11,7%.

Другим важливим фактором впливу є обсяг продажів, де зростання обсягу на 1% призвело до збільшення валового прибутку на 1,1%. За вказаний

період обсяг продажів зрос на 78,1%, що внесло найбільший позитивний вклад у зростання валового прибутку на 85,9%.

Собівартість продукції також виявилася важливим фактором, але у негативному напрямку. Зростання собівартості на 1% призвело до зменшення валового прибутку на 0,9%, а за весь період аналізу собівартість зросла на 90,8%, що негативно позначилося на валовому прибутку зі зменшенням на 82,2% [3, с. 87-88].

Аналіз фінансового стану ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» вказує на кілька ключових аспектів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Фінансові результати ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за
2020-2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023	Темп приросту, %	
					2021 до 2020	2023 до 2022
Чистий дохід	560510	572151	838443	1008699	20,2	20,20
Собівартість	434927	484691	659889	829268	25,6	25,60
Валовий прибуток	125583	87460	178554	179431	-30,1	0,5
Прибуток від операційної діяльності	16 878	16345	17937	32952	-3,2	84,4
Фінансовий результат до оподаткування	8804	8825	9040	18020	0,24	100
Податок на прибуток	2195	1812	1990	3255	-17,5	63,3
Чистий прибуток	6609	7013	7050	14765	6,1	109,5

Джерело: складено автором на основі [29]

По-перше, відзначається незначне зростання валового прибутку протягом 2020-2023 років, що вказує на те, що темпи зростання собівартості продукції випереджують темпи зростання чистого доходу. Попри це, прибуток від операційної діяльності збільшився на 84,4%, що може свідчити про оптимізацію інших операційних витрат, окрім собівартості. Також, зафіксовано значне зростання чистого прибутку у 2023 році на 109,5%, що

свідчить про ефективне управління податковими зобов'язаннями та іншими фінансовими результатами.

Проте, серед проблем виділяється низька рентабельність продукції, що склала лише 17,8% у 2023 році. Це свідчить про те, що підприємство витрачає значну частину своїх доходів на виробництво. Також, важливо відзначити незбалансованість темпів зростання, де темпи зростання собівартості значно випереджують темпи зростання чистого доходу, що може призвести до зниження прибутковості у майбутньому.

Серед причин такої ситуації можна вказати на зростання цін на сировину та збільшення заробітної плати. Крім того, неефективна цінова політика, де ціни на продукцію не встигають за темпами зростання собівартості, може призвести до зниження рентабельності.

Для вирішення цих проблем рекомендується проведення детального аналізу собівартості продукції з метою виявлення резервів для її зниження, розробка ефективної цінової політики, що дозволить компенсувати зростання собівартості, та пошук нових ринків збуту для диверсифікації ризиків та збільшення обсягів продажів.

Отже, ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» має значний потенціал для розвитку, але для забезпечення стійкості та успішності в умовах складної та конкурентної галузі підприємству необхідно вжити заходів для покращення оптимізації цінової політики.

2.2. Аналіз ефективності діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»

Торгівля завжди була важливою складовою розвитку економіки будь-якої країни. Саме через торгівлю відбувається розподіл та обмін товарами та послугами між виробниками та споживачами. У сучасних умовах ринкової економіки ефективність діяльності торговельних підприємств є запорукою їх стабільного функціонування та розвитку.

ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" – це відоме на ринку України підприємство, що спеціалізується на гуртовій та роздрібній торгівлі кондитерськими виробами. Підприємство має значний досвід роботи та розгалужену мережу торгових точок у різних регіонах країни. Проте, в умовах динамічних змін ринкового середовища та зростаючої конкуренції, питання оцінки ефективності діяльності підприємства набуває особливої актуальності.

Аналіз ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" дозволить виявити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити основні фактори, що впливають на його фінансові результати, а також розробити рекомендації щодо підвищення ефективності роботи. Це допоможе керівництву підприємства своєчасно реагувати на виклики ринку та приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення стійкого розвитку та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

Варто зазначити, що проблематика оцінки ефективності діяльності торговельних підприємств є надзвичайно актуальною та привертає увагу багатьох науковців і практиків. Тому результати цього дослідження можуть становити інтерес не лише для керівництва ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі", але й для інших суб'єктів господарювання, що працюють у торговельній сфері.

Аналіз рентабельності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" за 2020-2023 роки відображає як позитивні, так і негативні тенденції в фінансовій діяльності підприємства (табл. 2.5). Зокрема, спостерігається стійке зростання рентабельності продажів, активів та власного капіталу протягом цього періоду.

Позитивні аспекти, такі як зростання цін на продукцію, зниження собівартості та збільшення обсягів продажів, сприяли покращенню фінансових показників. Однак, негативні фактори, такі як зростання цін на сировину, збільшення конкуренції та зниження купівельної спроможності населення, теж відігравали свою роль у складній ситуації.

Протягом періоду з 2020 по 2023 роки ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" пережило значні зміни у фінансових показниках. У 2020 році компанія мусила продати продукції на 71,67 грн, щоб покрити всі свої витрати. Цей показник слугував важливим показником ефективності діяльності підприємства на той момент.

Таблиця 2.5

Показники рентабельності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі"
за 2020-2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023	Темп приросту, %	
					2021 до 2020	2023 до 2022
Рентабельність продажів, %	17,8	14,2	15,2	17,8	20,2	17,1
Рентабельність активів, %	10,2	8,4	9,1	10,2	25,6	12,1
Рентабельність власного капіталу, %	22,4	18,3	20,4	22,4	-30,1	10
Валова маржа	125583	87460	178554	179431	-3,2	0,49
Точка беззбитковості	71,67	108,69	56,02	61,33	0,24	9,48

Джерело: складено автором на основі [29]

У 2021 році вдале збільшення валової маржі призвело до зростання торгової виручки на 51,5%, що свідчить про успішні заходи, спрямовані на підвищення ефективності виробництва та маркетингових стратегій, що дозволило компанії значно покращити свої фінансові показники.

Проте, у 2022 році збільшення собівартості та постійних витрат привело до значного зменшення торгової виручки на 48,3%, що є наслідком різних факторів, таких як зростання цін на сировину або витрати на зарплату. Ця ситуація показує наявність фінансових ризиків та необхідність управління ними для збереження стабільності бізнесу.

У 2023 році, незважаючи на незначне зростання торгової виручки на 9,5%, ситуація навколо компанії все ще залишається викликом. Хоча

покращення свідчить про деякий прогрес, необхідно приділити увагу подальшим стратегіям для стабілізації та збільшення прибутковості.

Загалом, ці зміни в фінансових показниках вказують на потребу уважного аналізу та прийняття стратегічних рішень для підтримки стабільності та розвитку ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" в майбутньому [6, с. 569-587].

Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності є важливими показниками для оцінки фінансового стану підприємства. Вони дозволяють проаналізувати спроможність компанії своєчасно розраховуватися за поточними зобов'язаннями та ступінь її фінансової стійкості. У таблиці 2.6 наведено розрахунки ключових коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за 2020-2023 роки.

Таблиця 2.6

Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності ТОВ «Торговий дім
«Житомирські ласощі»

Коефіцієнт	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,004	0,0005	0,0005
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,54	0,71	0,69	0,72
Коефіцієнт покриття	1,03	1,06	0,99	0,99
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,07	0,08	0,07	0,07
Коефіцієнт фінансування	0,07	0,09	0,07	0,07
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,03	0,06	-0,01	-0,01

Джерело: складено автором

Аналіз таблиці 2.6, яка містить коефіцієнти ліквідності та платоспроможності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за період 2020-2023 років, виявляє кілька важливих тенденцій та проблем. Показники ліквідності, зокрема коефіцієнти абсолютної та проміжної ліквідності, протягом цього періоду залишаються на низькому рівні. Це свідчить про те, що компанія може стикатися з труднощами у покритті своїх короткострокових

зобов'язань. Низький рівень ліквідності означає, що підприємство може не мати достатньо готівкових коштів або швидколіквідних активів для своєчасного виконання фінансових зобов'язань, що підвищує ризик неплатоспроможності в короткостроковій перспективі.

Щодо платоспроможності, коефіцієнти покриття та фінансової незалежності знаходяться на прийнятному рівні, що свідчить про достатність власних коштів для покриття загальних зобов'язань компанії. Це позитивний сигнал для інвесторів та кредиторів, оскільки вказує на можливість компанії підтримувати фінансову стабільність та незалежність від зовнішнього фінансування. Однак, варто зазначити, що коефіцієнт фінансування протягом цього періоду залишається на низькому рівні, що вказує на обмежене використання позикових коштів. Це може бути результатом консервативної фінансової політики або обмеженого доступу до кредитних ресурсів.

Особливу увагу слід звернути на коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, який у 2022 та 2023 роках став негативним. Це означає, що короткострокові зобов'язання компанії перевищують її оборотні активи. Така ситуація є небезпечною, оскільки свідчить про те, що компанія може не мати достатньо ресурсів для фінансування своєї поточної діяльності. Негативна забезпеченість власними оборотними засобами може призвести до фінансових труднощів, особливо якщо компанія не зможе генерувати достатньо готівки з операційної діяльності для покриття своїх короткострокових зобов'язань.

У підсумку, ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»» стикається з кількома серйозними фінансовими проблемами. Низька ліквідність і негативна забезпеченість власними оборотними засобами можуть обмежити здатність компанії своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання та інвестувати в подальший розвиток. Це вимагає ретельного перегляду фінансової стратегії, можливої оптимізації витрат, покращення управління оборотними активами та пошуку додаткових джерел фінансування для забезпечення стабільності та зростання підприємства.

Можливі причини низької ліквідності та негативної забезпеченості власними оборотними засобами ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» можуть бути пов'язані з кількома ключовими факторами. Перш за все, неефективне управління запасами може суттєво впливати на фінансовий стан компанії. Занадто великі запаси продукції можуть призвести до замороження значної частини грошових коштів у вигляді товарів, що, в свою чергу, зменшує наявність готівки для покриття короткострокових зобов'язань. Якщо запаси не продаються своєчасно або обертаються повільно, це може призвести до накопичення нереалізованої продукції та додаткових витрат на зберігання.

Другим важливим фактором є недостатній рівень продажів. Якщо компанія не досягає запланованих обсягів реалізації продукції, це призводить до недостатнього генерування грошових потоків з операційної діяльності. Низькі продажі можуть бути наслідком слабого попиту на продукцію, високої конкуренції, неефективної маркетингової стратегії або економічних труднощів на ринку. Відсутність достатнього доходу від реалізації безпосередньо впливає на здатність компанії своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

Нарешті, незбалансована структура капіталу може стати причиною проблем з ліквідністю. Занадто велика залежність від короткострокового кредитування може створювати додатковий фінансовий тиск на підприємство. Якщо компанія використовує значні обсяги короткострокових позик для фінансування своєї діяльності, це може призвести до високих витрат на обслуговування боргу та необхідності постійного рефінансування. У випадку, коли готівкові потоки не достатні для своєчасного погашення короткострокових зобов'язань, це може загрожувати фінансовій стабільності компанії [21].

Загалом, аналіз ефективності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» за 2020-2023 роки показує змішану картину. Позитивними аспектами є зростання власного капіталу та позитивні показники платоспроможності, що свідчать про фінансову стабільність і можливості для інвестицій. Однак,

компанія стикається з серйозними проблемами низької ліквідності та негативною забезпеченістю власними оборотними засобами, що вказує на труднощі з покриттям короткострокових зобов'язань.

Висновки до розділу 2

ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» є відомим українським виробником кондитерської продукції зі стійкою репутацією на ринку. За останні роки компанія показала значний ріст доходів та чистого прибутку, що свідчить про успішну діяльність. Однак, зростання цін на сировину та робочу силу негативно впливає на рентабельність. Для збільшення ефективності, компанії рекомендується зосередитися на управлінні витратами, розробці більш ефективної стратегії ціноутворення та вивченні нових ринків для диверсифікації продажів. Важливо також уважно контролювати показники ліквідності та платоспроможності для забезпечення фінансової стабільності та довгострокової успішності компанії.

ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» має значний потенціал для розвитку, але для забезпечення стійкості та успішності в умовах складної та конкурентної галузі підприємству необхідно вжити заходів для покращення оптимізації цінової політики.

РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ»

3.1. Шляхи підвищення ефективності діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»

Ефективність діяльності є ключовим фактором для забезпечення стійкого розвитку та конкурентоспроможності будь-якого підприємства, особливо в умовах мінливого ринкового середовища та зростаючої конкуренції. ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі", як одне з провідних підприємств у галузі виробництва та реалізації кондитерських виробів в Україні, не є винятком. Незважаючи на тривалу історію успіху та визнання бренду, підприємство стикається з низкою викликів, які вимагають ретельного аналізу та вжиття відповідних заходів для підвищення ефективності своєї діяльності.

Аналіз фінансових показників ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" за останні роки виявив деякі проблемні сфери, такі як зростання собівартості продукції, що не повністю компенсується підвищенням цін, низька ліквідність та негативна забезпеченість власними оборотними засобами. Ці чинники загрожують фінансовій стабільності підприємства та можуть обмежити його здатність своєчасно виконувати зобов'язання, інвестувати в розвиток та підтримувати конкурентні позиції на ринку [21, с. 362].

Підвищення ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" є нагальною потребою, яка вимагає комплексного підходу та впровадження низки стратегічних заходів. Це включає оптимізацію управління запасами, удосконалення маркетингової та цінової стратегій, модернізацію виробництва, залучення додаткового фінансування, оптимізацію структури капіталу та покращення управління персоналом. Успішна реалізація цих та інших рекомендацій дозволить підприємству

підвищити ефективність своєї діяльності, зміцнити фінансову стійкість та забезпечити конкурентні переваги на динамічному ринку кондитерських виробів (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Рекомендації щодо покращення діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі"

Джерело: складено автором

Оптимізація управління запасами є одним із пріоритетних напрямків для підвищення ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі". Неефективне управління запасами може призвести до надмірного накопичення нереалізованої продукції, що негативно впливає на ліквідність та оборотність активів підприємства.

Для вирішення цієї проблеми рекомендується впровадити сучасну систему контролю та прогнозування попиту на продукцію. Така система дозволить керівництву точніше планувати обсяги виробництва та закупівлі сировини, враховуючи сезонні коливання попиту, маркетингові акції та інші чинники, що впливають на реалізацію продукції.

Прогнозування попиту можна здійснювати за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, що аналізує історичні дані про

продажі, демографічні та економічні тенденції, а також дані про діяльність конкурентів. Це дозволить своєчасно ідентифікувати зміни в споживчих перевагах та оперативно реагувати на них шляхом коригування обсягів виробництва та запасів.

Крім того, важливо впровадити ефективну систему управління складськими запасами, яка дозволить точно відстежувати рівень запасів у режимі реального часу та оптимізувати процеси зберігання, розподілу та логістики. Такі заходи допоможуть знизити рівень надлишкових запасів, зменшити витрати на зберігання та мінімізувати ризики псування або старіння продукції.

Загалом, оптимізація управління запасами шляхом впровадження сучасних систем контролю та прогнозування попиту дозволить ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" ефективніше управляти оборотними активами, підвищити ліквідність та рентабельність, а також покращити загальну ефективність операційної діяльності.

Перегляд асортиментної політики та зосередження на найбільш рентабельних і популярних видах продукції є важливим кроком для підвищення ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі". Аналізуючи дані про обсяги продажів, маржинальність та прибутковість кожного товару, компанія зможе виявити найбільш успішні продукти та оптимізувати свої виробничі потужності відповідно до попиту.

Одночасно з фокусуванням на ключових продуктах, підприємству важливо диверсифікувати свій асортимент, щоб задовольнити нові сегменти ринку та запити споживачів. Це можна досягти шляхом розробки та впровадження нових видів продукції, які відповідають сучасним тенденціям та уподобанням, таким як здорове харчування, етичне виробництво чи унікальні смакові профілі. Диверсифікація дозволить компанії знизити залежність від певних продуктів та збалансувати свій продуктовий портфель.

Удосконалення маркетингової стратегії є ще одним ключовим напрямком підвищення ефективності. ТОВ "Торговий дім "Житомирські

ласощі" необхідно зосередитися на ефективному просуванні своєї продукції за допомогою цифрового маркетингу, реклами, участі у виставках та інших заходах. Важливо також розширювати присутність компанії у роздрібних мережах та розробляти нові канали збуту, такі як онлайн-продажі чи спеціалізовані магазини.

Крім того, підприємству варто впровадити програми лояльності для утримання існуючих клієнтів та залучення нових. Це можуть бути знижки, бонусні бали чи ексклюзивні пропозиції для постійних покупців. Покращення якості обслуговування клієнтів, швидкого реагування на запити та вирішення проблем також сприятиме підвищенню лояльності та формуванню позитивного іміджу бренду.

Загалом, переосмислення асортиментної політики, диверсифікація продуктового портфеля та вдосконалення маркетингової стратегії дозволять ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" оптимізувати свої ресурси, підвищити продажі та рентабельність, а також зміцнити свої конкурентні позиції на ринку кондитерських виробів.

З метою підвищення рентабельності та конкурентоспроможності, ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» рекомендується впровадити комплекс заходів з оптимізації виробничих витрат. Перш за все, модернізація обладнання є ключовим кроком. Заміна застарілого та неефективного обладнання на нове, сучасне та енергоефективне дозволить значно знизити витрати на виробництво. Нове обладнання не тільки скоротить витрати на енергію та обслуговування, але й надасть можливість розширити асортимент продукції та покращити її якість, що в свою чергу збільшить конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Також важливо підвищити ефективність використання ресурсів. Ретельний аналіз витрат матеріалів, енергії та інших ресурсів на виробництві допоможе виявити потенційні джерела економії. Впровадження практик, таких як lean manufacturing, може суттєво зменшити марнування ресурсів та підвищити загальну продуктивність. Оптимізація логістичних процесів є ще

одним важливим кроком. Це включає оптимізацію маршрутів постачання, зменшення складських запасів та автоматизацію логістичних операцій, що може значно скоротити витрати та покращити ефективність.

Впровадження цих заходів потребуватиме початкових інвестицій, однак очікується, що вони окупляться протягом короткого періоду часу завдяки значному зниженню виробничих витрат. Окрім того, оптимізація виробництва може призвести до покращення якості продукції, розширення асортименту та підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» на ринку. Такі зміни сприятимуть довгостроковому зростанню та стабільності підприємства.

Перегляд цінової політики та залучення додаткового фінансування є важливими кроками для підвищення рентабельності та стабільного розвитку ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі». По-перше, необхідно зробити продукцію рентабельною, встановлюючи ціни таким чином, щоб забезпечити не лише покриття всіх витрат, але й отримання прибутку. Для цього важливо провести ретельний аналіз собівартості продукції та врахувати конкурентне середовище. Крім того, ціни на сировину, матеріали та інші ресурси постійно змінюються, тому важливо регулярно переглядати цінову політику, щоб адаптуватися до ринкових тенденцій. У разі зростання собівартості продукції, необхідно підвищувати ціни, щоб зберегти рентабельність, але робити це обережно, щоб не втратити клієнтів.

Залучення додаткового фінансування є ще одним ключовим аспектом для забезпечення стійкості та зростання компанії. Один із варіантів - випуск облігацій, що дозволить залучити кошти від інвесторів, які потім будуть повернені з відсотками. Це може бути особливо корисно для фінансування розширення виробництва або модернізації обладнання. Іншим варіантом є отримання кредитів від банків або інших фінансових установ, що може бути корисним для короткотермінових фінансових потреб. Крім того, залучення інвестицій від інвесторів в обмін на частку в компанії може не лише

забезпечити необхідні кошти, але й принести додатковий досвід та знання, що сприятиме розвитку бізнесу.

Перед залученням додаткового фінансування ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» повинні ретельно оцінити всі ризики та вибрати найбільш підходящий варіант відповідно до своїх потреб та стратегії розвитку. Виважений підхід до перегляду цінової політики та залучення фінансування дозволить підприємству зміцнити свою позицію на ринку, підвищити рентабельність і забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Оптимізація структури капіталу для ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» включає в собі збалансування власних та позикових коштів з метою забезпечення фінансової стійкості та ліквідності компанії. Це означає, що важливо мати оптимальне співвідношення цих джерел фінансування, щоб бути здатними обслуговувати боргові зобов'язання та водночас мати достатньо власних коштів для інвестування в розвиток бізнесу. При цьому, оптимізована структура капіталу робить компанію більш стійкою до фінансових негараздів та забезпечує ліквідність, що дозволяє уникнути проблем з платіжною здатністю та банкрутством.

Управління дебіторською заборгованістю є ще одним важливим аспектом фінансового управління. Це включає в себе прийом заходів для прискорення надходження грошових коштів від клієнтів та зменшення ризику несплати дебіторської заборгованості. Швидке стягнення коштів може бути забезпечено за допомогою чітких платіжних термінів, пропозиції знижок за швидку оплату та застосування штрафних санкцій до боржників. Крім того, важливо ретельно перевіряти кредитоспроможність клієнтів перед наданням їм кредиту, щоб зменшити ризик несплати дебіторської заборгованості та зберегти фінансову стабільність компанії.

Нарешті, розширення географічних ринків та покращення управління персоналом можуть сприяти зростанню бізнесу ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі». Вихід на нові ринки дозволяє компанії

диверсифікувати джерела доходу та зменшити залежність від одного ринку, що робить її більш стійкою до економічних коливань. Покращене управління персоналом, зокрема інвестування в навчання та розвиток працівників, підвищення їхньої продуктивності та мотивації, а також залучення та утримання кваліфікованих кадрів, може сприяти підвищенню ефективності роботи та конкурентоспроможності компанії на ринку.

3.2. Очікувані результати від впровадження рекомендацій

Очікувані результати від впровадження рекомендацій по оптимізації управління запасами на основі ключових показників представлені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Порівняння показників до впровадження рекомендацій, та після

Показник	До впровадження	Після впровадження	Зміна
Коефіцієнт оборотності запасів	4,2	6,5	+54,8
Тривалість обороту запасів, дні	86	56	-35,0
Рівень надлишкових запасів, %	18%	8%	-55,6
Витрати на зберігання запасів, тис. грн	2 500	1 600	-36,0
Вартість застарілих/пошкоджених запасів, тис. грн	450	180	-60,0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0005	0,02	+3900
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,01	0,12	-

Джерело: складено автором

Дані таблиці 3.1 демонструють очікуване покращення фінансових показників ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» внаслідок впровадження заходів з оптимізації управління запасами. Перш за все, коефіцієнт оборотності запасів має зрости на 54,8%. Це стане можливим завдяки ефективнішому управлінню циклами замовлень та кращому прогнозуванню попиту. Покращене прогнозування дозволить підприємству

точніше визначати необхідні обсяги продукції, що допоможе уникнути надлишкових запасів і забезпечити своєчасне поповнення складських запасів.

Тривалість обороту запасів очікувано скоротиться на 35%, що є наслідком зменшення періодів зберігання готової продукції на складах. Це дозволить швидше обертати запаси, що в свою чергу зменшить витрати на зберігання та мінімізує ризик втрати продукції через застарілість або пошкодження. Оптимізація обсягів виробництва відповідно до прогнозів попиту допоможе знизити рівень надлишкових запасів на 55,6%, забезпечуючи тим самим ефективніше використання ресурсів.

Також варто відзначити, що витрати на зберігання запасів зменшаться на 36% завдяки скороченню обсягів складських приміщень та оптимізації логістики. Менші обсяги складських запасів зменшать потребу в великих складських приміщеннях, що сприятиме зниженню витрат на їх утримання. Вартість застарілих або пошкоджених запасів скоротиться на 60% завдяки зменшенню періодів зберігання та ефективнішому управлінню термінами придатності продукції.

Значне зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності на 3900% відображає вивільнення оборотних коштів, що стало можливим завдяки оптимізації запасів. Це означає, що підприємство матиме більше готівкових коштів для покриття своїх короткострокових зобов'язань, що значно покращить його ліквідність. Показник забезпеченості власними оборотними засобами стане позитивним (0,12) після впровадження заходів, що свідчить про фінансову стабільність і здатність компанії ефективно використовувати власні ресурси.

Таким чином, очікується суттєве покращення фінансових показників ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі», пов'язаних з ефективністю управління запасами, ліквідністю та оборотністю активів. Ці зміни сприятимуть підвищенню загальної економічної ефективності підприємства та його фінансової стабільності.

Для оптимізації виробничих витрат ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» може впровадити комплекс заходів, спрямованих на модернізацію обладнання, підвищення ефективності використання ресурсів та оптимізацію логістичних процесів. Очікувані результати від впровадження цих заходів можна обчислити та представити у вигляді таблиці.

Таблиця 3.2

Очікувані результати від впровадження заходів з оптимізації
виробничих витрат

Захід	Очікуване зниження витрат (тис. грн)	Примітки
Модернізація обладнання	2000	Зниження витрат на енергоресурси, ремонт та обслуговування застарілого обладнання
Оптимізація використання сировини	1500	Зменшення відходів, ефективніше використання матеріалів
Підвищення продуктивності праці	1200	Скорочення витрат на оплату праці за рахунок автоматизації та оптимізації процесів
Оптимізація логістичних процесів	800	Зниження витрат на транспортування, зберігання та розподіл продукції
Загальне очікуване зниження витрат	5500	-

Джерело: складено автором

Обчислення базуються на наступних припущеннях та розрахунках:

Модернізація обладнання. Заміна застарілого обладнання на більш енергоефективне та продуктивне дозволить знизити витрати на енергоресурси та ремонт/обслуговування приблизно на 20%. За даними фінансової звітності, витрати на енергоресурси та ремонт склали близько 10 000 тис. грн, отже, потенційна економія становитиме 2000 тис. грн.

Оптимізація використання сировини. Впровадження заходів з мінімізації відходів та ефективнішого використання сировини може зменшити загальні витрати на сировину на 10%. Враховуючи, що собівартість продукції становить близько 15 000 тис. грн, потенційна економія складе 1500 тис. грн.

Підвищення продуктивності праці. Автоматизація та оптимізація виробничих процесів можуть підвищити продуктивність праці на 15%, що дозволить скоротити витрати на оплату праці на відповідну суму. Якщо витрати на оплату праці складають близько 8000 тис. грн, потенційна економія становитиме 1200 тис. грн.

Оптимізація логістичних процесів. Вдосконалення логістичних процесів, таких як транспортування, зберігання та розподіл продукції, може знизити відповідні витрати на 10%. Якщо загальні витрати на логістику складають близько 8000 тис. грн, потенційна економія дорівнюватиме 800 тис. грн.

Загальне очікуване зниження виробничих витрат після впровадження всіх заходів становитиме 5500 тис. грн, що позитивно вплине на рентабельність та фінансові результати підприємства.

Висновки до розділу 3

Впровадження комплексу заходів з оптимізації управління запасами та виробничими витратами обіцяє великі переваги для ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі"". Збільшення оборотності запасів та ефективне використання ресурсів допоможуть знизити витрати та підвищити рентабельність компанії. Розраховані показники вказують на значне покращення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Зазначені заходи, також, мають потенціал позитивно вплинути на інвестиційну привабливість компанії та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому. З метою успішної реалізації цих стратегій важливо враховувати особливості діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» та актуальні ринкові тенденції, щоб максимізувати їхній вплив та досягти позитивних результатів.

РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ В ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ»

4.1 Основні принципи та нормативно-правове регулювання охорони праці на ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі"

Охорона праці на ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" ґрунтується на низці принципів, що забезпечують безпеку та здоров'я працівників. Пріоритет життя та здоров'я персоналу є визначальним для підприємства, і всі дії роботодавця спрямовані на його забезпечення. Комплексний підхід до охорони праці включає в себе систематичний аналіз усіх аспектів трудової діяльності з метою забезпечення безпеки та здоров'я працівників.

Соціальне партнерство виступає ключовим елементом в організації безпеки на робочому місці. Роботодавець, профспілки та інші представники працівників співпрацюють для впровадження ефективних заходів з охорони праці, що відповідають потребам усіх сторін. Превентивні заходи, спрямовані на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, відіграють важливу роль у забезпеченні безпеки працівників. Важливо не лише реагувати на події, але й передбачати їх та усувати можливі ризики заздалегідь.

Відповідальність за дотримання вимог законодавства про охорону праці несуть усі учасники трудового процесу - роботодавець, працівники та інші зацікавлені сторони. Це спільне завдання, виконання якого забезпечує безпеку та здоров'я на робочому місці, а також сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Діяльність ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" у сфері охорони праці регулюється рядом важливих нормативно-правових актів. Кодекс законів про працю України є одним із ключових документів, який встановлює права та обов'язки як роботодавців, так і працівників у сфері охорони праці.

Цей кодекс визначає основні принципи та стандарти, які повинні дотримуватися для забезпечення безпеки та здоров'я на робочому місці [23].

Закон України "Про охорону праці" встановлює загальні принципи державної політики у цій сфері та конкретизує права та обов'язки роботодавця та працівника у забезпеченні безпечних та здорових умов праці. Цей закон є основоположним для впровадження системи охорони праці на підприємстві та визначає основні вимоги до організації робочого процесу з урахуванням безпеки працівників [24].

Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" має важливе значення у забезпеченні підтримки працівників у разі нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Цей закон встановлює правові та організаційні механізми державного соціального страхування, які спрямовані на забезпечення матеріальної допомоги працівникам у випадку травм або захворювань, пов'язаних з професійною діяльністю[25].

На ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" охорона праці має широкий спектр напрямків, спрямованих на забезпечення безпеки та здоров'я працівників. Першочерговим заходом є проведення інструктажу з охорони праці для всіх працівників перед початком роботи та при переведенні на іншу посаду. Це дозволяє ознайомити персонал з основними правилами та процедурами щодо безпеки на робочому місці.

Другим важливим напрямком є навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Регулярні тренінги та оцінка знань працівників сприяють підтримці їхньої свідомості щодо потенційних ризиків та методів їх уникнення.

Забезпечення безпечних та здорових умов праці є однією з основних відповідальностей роботодавця. Це включає в себе організацію робочих місць, дотримання санітарних норм та встановлення необхідного обладнання для мінімізації ризиків для працівників.

Додатковими заходами в організації безпеки праці є проведення медичних оглядів для працівників, які займаються шкідливою або небезпечною діяльністю, а також надання засобів індивідуального та колективного захисту. Крім того, роботодавець повинен систематично розслідувати та обліковувати нещасні випадки та професійні захворювання, а також забезпечити страхування працівників від них.

Роботодавець має персональну відповідальність перед своїми працівниками за забезпечення безпечних та здорових умов праці. Це включає в себе не лише створення відповідного робочого середовища, але й постійний контроль за дотриманням вимог законодавства про охорону праці. Роботодавець повинен забезпечувати регулярне оновлення технічного обладнання, впроваджувати сучасні методи безпеки та надавати необхідну інформацію та інструктаж працівникам.

Крім того, роботодавець несе відповідальність за наслідки нещасних випадків та професійних захворювань, що сталися з його працівниками. Це включає в себе надання медичної допомоги, компенсацію за втрати, а також підтримку в реабілітації та поверненні на роботу. Роботодавець повинен активно співпрацювати з усіма відповідними органами та службами для забезпечення безпеки й здоров'я своїх працівників.

Таким чином, відповідальність роботодавця за охорону праці - це невід'ємна складова ефективної та відповідальної діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення безпеки, здоров'я та добробуту його персоналу.

Працівники мають ключову роль у забезпеченні безпеки та здоров'я на робочому місці. Вони зобов'язані дотримуватися всіх вимог законодавства про охорону праці, правил та інструкцій, які стосуються їхньої безпеки під час виконання роботи. Це включає в себе використання засобів індивідуального та колективного захисту відповідно до вимог та за призначенням, щоб уникнути можливих ризиків та травм.

Працівники також зобов'язані регулярно проходити навчання та перевірку знань з питань охорони праці, щоб бути інформованими про

потенційні небезпеки та знаходити способи їх уникнення. Крім того, вони мають негайно повідомляти свого роботодавця про будь-які небезпечні або шкідливі виробничі фактори, що можуть вплинути на їхнє здоров'я чи безпеку.

Інші зацікавлені сторони, такі як профспілки, державні органи нагляду за охороною праці, науково-дослідні інститути та громадські організації, також відіграють важливу роль у справі охорони праці. Вони можуть надавати консультації, розробляти рекомендації та вносити пропозиції щодо поліпшення умов праці та зниження ризиків для працівників. Співпраця між цими сторонами допомагає забезпечити системний підхід до охорони праці та забезпечити безпеку й добробут працівників [29].

4.2 Вимоги до електробезпеки у виробничому приміщенні та механічні ризики

Забезпечення безпечних умов праці на виробництві є одним з ключових пріоритетів для ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі". Серед різноманітних ризиків, з якими можуть зіткнутися працівники, особливу увагу слід приділяти електробезпеці та механічним загрозам. Ці фактори є одними з найпоширеніших причин травматизму та нещасних випадків на виробництві, тому важливо ретельно дотримуватися всіх необхідних вимог та застосовувати превентивні заходи.

Електрообладнання та електричні мережі, якими оснащене підприємство, становлять потенційну небезпеку ураження електричним струмом, що може призвести до серйозних наслідків для здоров'я та життя працівників. Тому забезпечення належного рівня електробезпеки є пріоритетним завданням, яке вимагає дотримання чітких вимог та правил експлуатації електроустановок. Крім того, наявність рухомих частин обладнання, механізмів та конвеєрів створює ризик механічних травм, таких як затиснення, порізи та удари. Для запобігання цим ризикам необхідно впроваджувати комплексні заходи безпеки, включаючи належне обладнання

захисними огороженнями, блокувальними пристроями та засобами індивідуального захисту.

Електробезпека є одним з найважливіших аспектів охорони праці на виробництві. Належне дотримання вимог до електричних установок та обладнання, а також забезпечення належної ізоляції та захисного заземлення є ключовими факторами для запобігання нещасним випадкам та травмам, пов'язаним з електрикою.

Загальні вимоги до електричних установок та обладнання включають дотримання відповідних нормативних актів та стандартів, таких як Правила улаштування електроустановок (ПУЕ), ДСТУ та інші галузеві нормативні документи. Усе електрообладнання повинно відповідати вимогам безпеки, мати необхідні сертифікати та експлуатуватися згідно з інструкціями виробника. Електричні мережі та розподільні пристрої мають бути належним чином спроектовані, змонтовані та забезпечені захисними пристроями, такими як автоматичні вимикачі, запобіжники та засоби захисного відключення.

Вимоги до ізоляції та захисного заземлення є критично важливими для забезпечення безпеки персоналу та запобігання ураженню електричним струмом. Усі струмопровідні частини електрообладнання повинні бути надійно ізольовані або розміщені таким чином, щоб унеможливити випадковий контакт з ними. Захисне заземлення є обов'язковим для електроустановок та передбачає створення електричного з'єднання між корпусами електрообладнання та заземлювачем для відведення струму замикання на землю.

Дотримання вимог до ізоляції та захисного заземлення може різнитися залежно від типу електрообладнання та умов його експлуатації.

Таблиця 4.1

Вимоги до ізоляції та захисного заземлення електрообладнання

Тип електрообладнання	Вимоги до ізоляції	Вимоги до захисного заземлення
Стаціонарні електроустановки	Подвійна або посилена ізоляція	Обов'язкове заземлення корпусів
Переносні електроінструменти	Подвійна ізоляція або захисне заземлення	Заземлення через гнучкий провід
Переносні світильники	Посилена ізоляція або окремий захисний провідник	Заземлення через гнучкий провід
Електричні машини	Подвійна або посилена ізоляція	Обов'язкове заземлення корпусів

Джерело: складено автором

Ці вимоги є загальними рекомендаціями, але для конкретних видів обладнання можуть існувати додаткові або більш жорсткі вимоги, визначені у відповідних нормативних документах. Регулярний контроль стану ізоляції та захисного заземлення, а також своєчасне обслуговування електроустановок є запорукою безпечної експлуатації на виробництві.

Належна експлуатація електроприладів та електроінструментів є важливою складовою забезпечення електробезпеки на виробництві. Недотримання правил використання цього обладнання може призвести до нещасних випадків, таких як ураження електричним струмом, пожежі або травми від рухомих частин. Перш за все, необхідно завжди використовувати електроприлади та інструменти лише за їх прямим призначенням та згідно з інструкціями виробника. Недопустимо використовувати пошкоджене або несправне обладнання, оскільки це може створити загрозу для безпеки працівників. Регулярно слід перевіряти стан електроприладів, звертаючи увагу на цілісність корпусу, ізоляції проводів та справність вимикачів.

Під час роботи з електроінструментами необхідно дотримуватися особливої обережності та використовувати відповідні засоби індивідуального захисту, такі як захисні окуляри, рукавички та спецодяг. Перед початком роботи слід переконатися, що інструмент відключений від мережі живлення та всі рухомі частини нерухомі.

Важливо також дотримуватися правил безпечної роботи в приміщеннях з підвищеною вологістю або у вибухонебезпечних середовищах. В таких умовах необхідно використовувати спеціальні вологозахищені або вибухозахищені електроприлади та інструменти, а також дотримуватися додаткових заходів безпеки. Після завершення роботи електроприлади та інструменти слід відключати від мережі живлення та зберігати в належному місці, захищеному від пошкоджень та несанкціонованого доступу. Регулярне технічне обслуговування та ремонт цього обладнання повинні виконуватися лише кваліфікованим персоналом.

Механічні ризики є серйозною загрозою для безпеки працівників на виробництві. Вони можуть виникати від рухомих частин обладнання, конвеєрів, механізмів та інших пристроїв, що використовуються у виробничому процесі. Тому важливо ретельно ідентифікувати потенційні механічні ризики на кожному робочому місці та вжити необхідних заходів для їх мінімізації.

Одним з ключових засобів захисту від механічних ризиків є встановлення надійних огорожень на всіх рухомих частинах обладнання. Ці огороження повинні бути міцними, стійкими до пошкоджень та забезпечувати належний захист працівників від випадкового контакту з небезпечними елементами устаткування. Вимоги до конструкції та матеріалів огорожень визначаються відповідними нормативними документами та стандартами безпеки.

Додатковим заходом безпеки є використання блокувальних пристроїв, які унеможливають запуск або роботу устаткування у разі відкриття або зняття огорожень. Ці пристрої можуть бути реалізовані у вигляді блокувальних вимикачів, датчиків положення або інших систем блокування, що автоматично зупиняють обладнання при потенційній небезпеці для працівників.

Там, де технічні засоби захисту не можуть повністю усунути механічні ризики, необхідно забезпечити працівників відповідними засобами

індивідуального захисту (ЗІЗ). Це може включати захисні каски, рукавички, спеціальне взуття з металевими носками, а також інші ЗІЗ залежно від специфіки робочого місця та виду механічних ризиків.

Нарешті, важливою складовою профілактики механічних ризиків є належне навчання працівників з питань безпеки при роботі з механізмами. Це включає інструктажі, тренінги та інші заходи, спрямовані на підвищення обізнаності персоналу про потенційні небезпеки, правила експлуатації обладнання та використання засобів захисту. Регулярні навчання допоможуть сформувати культуру безпеки на виробництві та мінімізувати ризик нещасних випадків, пов'язаних з механічними чинниками.

Організаційні заходи відіграють важливу роль у забезпеченні належного рівня електро- та механічної безпеки на виробництві. Вони доповнюють технічні засоби захисту та допомагають сформувати культуру безпеки серед персоналу.

Одним з ключових організаційних заходів є розробка інструкцій з електро- та механічної безпеки. Ці документи повинні містити деталізовані вимоги, правила та рекомендації щодо безпечної роботи з електрообладнанням та механізмами. Інструкції мають бути зрозумілими, актуальними та доступними для всіх працівників відповідних професій та посад. Проведення інструктажів та навчання персоналу є наступним важливим кроком. Регулярні інструктажі з електро- та механічної безпеки допоможуть нагадувати працівникам про потенційні ризики та способи їх уникнення. Крім того, слід організовувати спеціалізовані тренінги та семінари, де персонал зможе поглибити свої знання та відпрацювати практичні навички безпечної роботи.

Контроль дотримання вимог безпеки є невід'ємною частиною організаційних заходів. Керівництво повинно регулярно проводити перевірки робочих місць, дотримання інструкцій та використання засобів індивідуального захисту. У разі виявлення порушень необхідно вживати відповідних коригувальних заходів та застосовувати дисциплінарні стягнення.

Розслідування нещасних випадків та аналіз ризиків також є важливими організаційними заходами. У разі виникнення нещасного випадку, пов'язаного з електрикою або механічними чинниками, необхідно ретельно розслідувати причини та обставини інциденту. Це дозволить визначити слабкі місця в системі безпеки та вжити необхідних заходів для їх усунення та запобігання повторенню таких випадків у майбутньому.

Нарешті, періодичний огляд та обслуговування обладнання є запорукою його безпечної експлуатації. Згідно з графіком та інструкціями виробників, необхідно проводити регулярні технічні огляди електроустановок, механізмів, огорожень та блокувальних пристроїв. Своєчасне виявлення та усунення несправностей допоможе запобігти виникненню небезпечних ситуацій та забезпечить надійну роботу обладнання. Комплексний підхід, що поєднує організаційні заходи з технічними засобами захисту, є запорукою створення безпечного виробничого середовища та мінімізації ризиків для здоров'я та життя працівників.

Висновки до розділу 4

З огляду на розглянуті аспекти охорони праці на ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі", можна зробити висновок про важливість системного підходу та соціального партнерства у забезпеченні безпеки та здоров'я працівників. Зусилля всіх учасників трудового процесу спрямовані на створення безпечного та здорового робочого середовища, що є ключовим фактором для успішного функціонування підприємства. Широкий спектр заходів з охорони праці, включаючи навчання, перевірку знань, організацію робочих місць та використання необхідних захисних засобів, сприяє підвищенню свідомості та зниженню ризиків для персоналу.

Важливою складовою профілактики механічних ризиків є належне навчання працівників з питань безпеки при роботі з механізмами. Це включає інструктажі, тренінги та інші заходи, спрямовані на підвищення обізнаності

персоналу про потенційні небезпеки, правила експлуатації обладнання та використання засобів захисту. Регулярні навчання допоможуть сформувати культуру безпеки на виробництві та мінімізувати ризик нещасних випадків, пов'язаних з механічними чинниками.

ВИСНОВКИ

Економічна ефективність є не лише теоретичним поняттям, але й ключовим показником успішності економічної діяльності на практиці. Це поняття визначає, наскільки ефективно використовуються ресурси для досягнення поставлених цілей і які результати вони приносять. Збалансоване використання ресурсів та максимізація результатів є важливими аспектами в оцінці економічної ефективності. Однак це поняття не може бути розглянуте ізольовано: воно тісно пов'язане з ефективністю управління, внутрішніми та зовнішніми факторами, що впливають на економічний процес.

Дослідження ефективності включає в себе аналіз виробничих процесів, управлінської діяльності, використання ресурсів, а також оцінку соціальних та екологічних аспектів. Зрозуміння та оцінка цих аспектів є важливою складовою в процесі прийняття стратегічних та тактичних рішень на рівні підприємств, регіонів та країн. Тому вивчення ефективності є необхідним етапом у побудові ефективної економічної політики та досягненні сталого економічного зростання.

Успішна діяльність підприємства залежить від численних внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на його ефективність. Серед внутрішніх факторів можна виділити виробничі, ресурсні та управлінські аспекти, такі як рівень технічного оснащення, ефективне використання ресурсів та стратегія розвитку. Зовнішнє середовище також має велике значення, оскільки ринкові умови, економічні, політичні, технологічні та інші фактори можуть впливати на діяльність підприємства. Для досягнення стійкого розвитку та успішного функціонування необхідно враховувати та адаптуватися до всіх цих чинників, що вимагає комплексного управлінського підходу та збалансованих стратегічних рішень.

Оцінка ефективності діяльності підприємства є надзвичайно важливим аспектом для забезпечення успішного функціонування організації. У документі представлено широкий спектр методів оцінки ефективності, від

традиційних фінансових показників до сучасних інтегрованих систем, які враховують як фінансові, так і нефінансові чинники.

Традиційні фінансові показники, такі як рентабельність, ліквідність та платоспроможність, залишаються актуальними завдяки своїй простоті та можливості оперативного контролю. Однак ці показники мають певні обмеження, оскільки не враховують нефінансові аспекти та стратегічну перспективу розвитку підприємства. Тому для комплексної оцінки ефективності рекомендується використовувати сучасні методи, такі як збалансована система показників, аналіз ланцюжка створення вартості, бенчмаркінг, управління ефективністю бізнес-процесів, оцінка задоволеності клієнтів, модель економічної доданої вартості, піраміда ефективності та система управління ефективністю.

Ці методи дозволяють врахувати різні перспективи діяльності підприємства, зв'язати оцінку ефективності зі стратегічними цілями, виявити резерви для вдосконалення та забезпечити безперервне покращення результатів. Водночас, впровадження таких комплексних систем вимагає значних зусиль, ресурсів та змін організаційної культури. Тому керівництву необхідно зважено підходити до вибору методів оцінки ефективності, враховуючи специфіку діяльності підприємства, наявні ресурси та стратегічні пріоритети.

В результаті аналізу фінансових показників ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі», було виділено декілька ключових моментів.

Перш за все, компанія стикається з проблемами ліквідності. Низькі показники коефіцієнтів абсолютної та проміжної ліквідності вказують на те, що підприємство може мати труднощі з погашенням своїх короткострокових зобов'язань за рахунок наявних високоліквідних активів. Це створює ризики для фінансової стійкості та платоспроможності в короткострій перспективі.

Крім того, негативний показник забезпеченості власними оборотними засобами свідчить про дефіцит оборотних коштів для фінансування поточної діяльності. Така ситуація потенційно може призвести до проблем із

генеруванням достатніх грошових потоків для покриття зобов'язань та інвестицій у розвиток.

З іншого боку, прийнятні рівні коефіцієнтів фінансової незалежності та достатня власна фінансова база вказують на наявність потенціалу для покращення фінансового стану за умови ефективного управління ресурсами та оптимізації операційних витрат.

Загалом, підсумовуючи аналіз, можна сказати, що поточна ефективність діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» є досить посередньою.

Для підвищення ефективності діяльності та забезпечення сталого розвитку ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" необхідно впровадити комплексний підхід, що охоплює низку стратегічних заходів. Серед ключових рекомендацій - оптимізація управління запасами, перегляд асортиментної та цінової політики, вдосконалення маркетингової стратегії, оптимізація виробничих витрат, залучення додаткового фінансування, оптимізація структури капіталу та покращення управління персоналом. Реалізація цих заходів дозволить підприємству підвищити рентабельність, покращити ліквідність, зміцнити фінансову стійкість та конкурентні позиції на ринку.

Очікується, що впровадження рекомендацій з оптимізації управління запасами та виробничих витрат принесе суттєву економію та покращить ключові фінансові показники підприємства. Зокрема, оптимізація запасів дозволить скоротити надлишкові запаси на 55,6%, знизити витрати на зберігання на 36% та підвищити ліквідність у 3900 разів. Модернізація обладнання, ефективніше використання ресурсів та оптимізація логістики можуть зменшити загальні виробничі витрати на 5500 тис. грн, що позитивно позначиться на рентабельності підприємства. Ці та інші запропоновані заходи допоможуть ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» посилити свої конкурентні позиції на ринку кондитерських виробів та забезпечити стійке зростання в довгостроковій перспективі.

Охорона праці на ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» є одним з найважливіших пріоритетів. Завдяки спільним зусиллям роботодавця,

працівників та інших зацікавлених сторін на підприємстві можна створити безпечні та здорові умови праці, що сприятиме збереженню життя та здоров'я працівників, а також підвищенню їхньої продуктивності праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Братанич М. В., Полозова Т. В. Визначення сутності економічної ефективності та класифікація її видів. *Економіка промисловості*. 2019. № 4. С. 153–155
2. Говорушко Т. А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : монографія. К. : Логос, 2013. 204 с
3. Ніколаєнко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №6. С. 180 – 191
4. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю торговельного підприємства . *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2022. Вип. 45. С. 96–102.
5. Панасюк Б. М. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства . *Науковий блог*. 2019. № 3. С. 141–148
6. Петренко В. С. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства . *Міжнародний науковий журнал*. 2015. №8. С. 139-142
7. Розум Р.І. Підвищення ефективності управління асортиментною політикою підприємств деревообробного комплексу. *Матеріали наукового семінару. Тернопіль: ТНЕУ*.2023. С. 8-10.
8. Романова Т. В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. №4. 2020. С. 24-29
9. Савицька О. М., Салабай В. О. Особливості методології оцінювання ефективності та результативності в управлінні фінансовогосподарською діяльністю підприємства. *Зб. тез доп. X Всеукр. наук.-практ. конф., 11 квіт. 2019 р. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка»*, 2019. С. 152.
10. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с
11. . Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

12. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2023. № 3. С. 173–180.
13. Хотомлянський О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. 2017. №1. С.111-118
14. Чумак О. Економічна діяльність підприємств: сутність, концептуальна парадигма, регулювання. *Економічний дискурс*. 2019. Випуск 2. С. 104-112
15. Барабанова В. В., Богатирьова Г. А. Інноваційний маркетинг: навч. посібник. Кривий Ріг: Вид. ДонНУЕТ, 2022. 145 с.
16. Делас В. А. Інвестиційна політика кондитерської корпорації в умовах сучасного розвитку економіки України. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2014. Вип. 118(1). С. 183-191.
17. Ринок кондитерських виробів. URL: <https://harch.tech/2023/04/12/rynok-kondyterskyhvyrobiv-produkcia-povynna-buty-i-smachnou-i-dostojmou-instagram/>
18. Фесенко В. О. Оцінка конкурентних позицій підприємств кондитерської галузі України. Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11078/1/462-465.pdf>
19. Багацька К. В. Фінансовий аналіз: підручник Нац. ун-т харч. технологій. Київ: НУХТ, 2019. 319 с.
20. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. 2-ге вид. Навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
21. Кошельок Г.В. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу. *Економіка і суспільство*. 2016. №7. С. 361-368.
22. Іванілов О. С. Економіка підприємства : навч. посіб Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 728 с.
23. Кодекс законів про працю України : № 315-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, Додаток до № 25, ст.191.

24. Про охорону праці : Закон України від 01.10.2023 № 2694-XII. Відомості Верховної Ради України.. № 49. Ст. 668.

25. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 01.01.2024 № 1105-XIV. Відомості Верховної Ради України. 2024. № 46-47. Ст. 403.

26. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці : НПАОП 0.00-4.12-05. Офіц. вид. Київ : Держнаглядохорон праці, 2005. 48 с.

27. Фінансова звітність ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»» за 2020-2023 роки. URL: <https://clarity-project.info/edr/38092323/finances?current>

28. ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі». URL: <https://opendatabot.ua/c/00382071>

29. ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі». Офіційний сайт. URL:<https://zl.com.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

**Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет – Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра – Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

на тему: «Управління ефективністю діяльності кондитерського підприємства»

КРБ. ТПТтаУБ. 1.481-03.1.6

Здобувач _____ Місержи Євген Олегович
Підпис

Керівник: _____ PhD, ст. викладач Богданов О.О.
Підпис

Одеса – 2024 р.

- **Актуальність теми:** питання оцінки, аналізу та пошуку шляхів підвищення ефективності набувають першочергового значення для забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.
- **Мета роботи:** дослідження теоретичних основ формування показників ефективності діяльності підприємства та розробка практичних рекомендацій підвищення ефективності діяльності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі".
- **Об'єктом** дослідження є процес формування показників ефективності діяльності підприємства.

Розкрити сутність ефективності як економічної категорії.

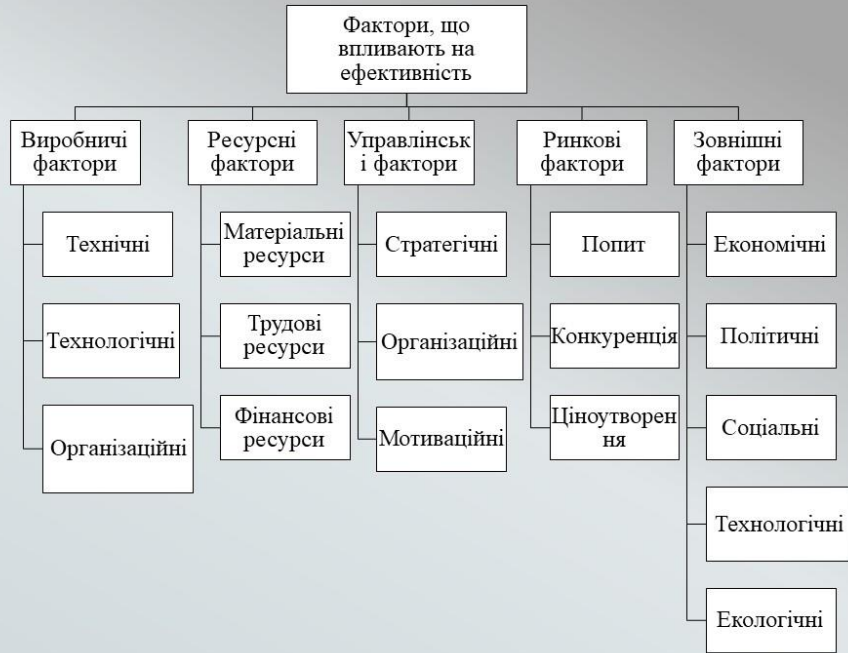
Визначити фактори, що впливають на підвищення ефективності діяльності підприємства.

Охарактеризувати методи оцінки ефективності діяльності підприємства.

Запропонувати шляхи підвищення ефективності діяльності та оцінити очікувані результати від їх впровадження.

Провести аналіз господарської діяльності та ефективності ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі".

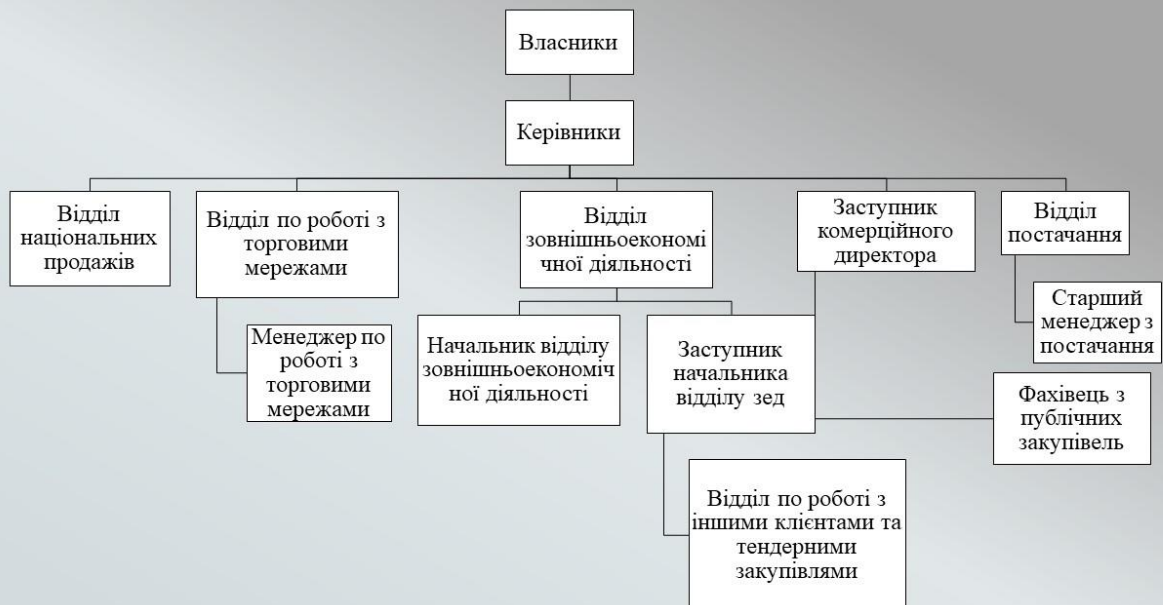
Методи	Переваги	Недоліки
Традиційні фінансові показники	- Простота розрахунку - Доступність даних - Можливість порівняння	- Не враховують нефінансові аспекти - Ретроспективний характер - Не пов'язані зі стратегією
Збалансована система показників (BSC)	- Комплексний підхід - Враховує різні перспективи - Пов'язана зі стратегією	- Складність розробки та впровадження - Суб'єктивний вибір показників
Аналіз ланцюжка створення вартості	- Виявлення джерел ефективності - Можливість оптимізації процесів - Фокус на створенні вартості	- Складність збору даних - Не враховує всі аспекти діяльності
Бенчмаркінг	- Орієнтир на кращі практики - Стимулює вдосконалення - Можливість навчання	- Складність вибору об'єктів порівняння - Витрати на збір даних - Різні умови діяльності
Управління ефективністю бізнес-процесів	- Фокус на ключових процесах - Можливість оптимізації - Безперервне вдосконалення	- Складність моделювання процесів - Потреба в змінах організаційної культури
Оцінка задоволеності клієнтів	- Важливість для стійкого зростання - Виявлення можливостей покращення	- Суб'єктивний характер - Складність вимірювання
Модель економічної доданої вартості (EVA)	- Орієнтація на створення вартості - Врахування вартості капіталу	- Складність розрахунку - Не враховує нематеріальні активи
Піраміда ефективності	- Ієрархічний зв'язок показників - Цілісний погляд на ефективність - Каскадування цілей	- Складність розробки та впровадження - Потреба в інтеграції систем
Система управління ефективністю	- Комплексний підхід - Зв'язок зі стратегією та мотивацією - Безперервне вдосконалення	- Складність розробки та впровадження - Потреба в змінах культури організації

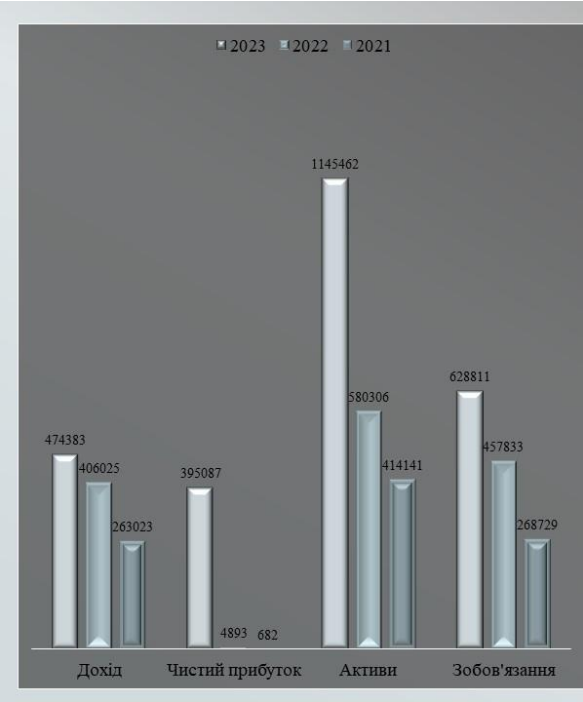
ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі»

Слайд №8

Слайд №9

Слайд №10

Показники	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 від 2021	2023 р.	Темп приросту 2023 до 2022
1. Капітал, тис. грн					
1.1. Власний капітал, тис. грн, у т.ч.:	43935	50594	6659	64869	28,2
доплатковий капітал	1153	0	-1153	0	0
- непокритий збиток	-	-	-	-	-
1.2. Позиковий капітал, тис. грн	476416	679239	202823	880204	29,6
2. Ресурси, тис. грн					
2.1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	6953	16776	9823	45460	170,8
2.2. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	442442	640577	198135	787597	23,0
2.3. Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн	15154	19413	4259	44700	130,2
2.4. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	89	82,5	-6,5	82,5	0

Порівняння показників				Очікувані результати Слайд №12		
Показник	До впровадження	Після впровадження	Зміна	Захід	Очікуване зниження витрат (тис. грн)	Примітки
Коефіцієнт оборотності запасів	4,2	6,5	+54,8	Модернізація обладнання	2000	Зниження витрат на енергоресурси, ремонт та обслуговування застарілого обладнання
Тривалість обороту запасів, дні	86	56	-35,0	Оптимізація використання сировини	1500	Зменшення відходів, ефективніше використання матеріалів
Рівень надлишкових запасів, %	18%	8%	-55,6	Підвищення продуктивності праці	1200	Скорочення витрат на оплату праці за рахунок автоматизації та оптимізації процесів
Витрати на зберігання запасів, тис. грн	2 500	1 600	-36,0	Оптимізація логістичних процесів	800	Зниження витрат на транспортування, зберігання та розподіл продукції
Вартість застарілих/пошкоджених запасів, тис. грн	450	180	-60,0	Загальне очікуване зниження витрат	5500	-
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0005	0,02	+3900			
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,01	0,12	-			

ВИСНОВКИ

Слайд №13

- ✓ Економічна ефективність є не лише теоретичним поняттям, але й ключовим показником успішності економічної діяльності на практиці.
- ✓ Оцінка ефективності діяльності підприємства є надзвичайно важливим аспектом для забезпечення успішного функціонування організації.
- ✓ Успішна діяльність підприємства залежить від численних внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на його ефективність.
- ✓ Поточна ефективність діяльності ТОВ «Торговий дім «Житомирські ласощі» є досить посередньою. Для підвищення ефективності діяльності та забезпечення сталого розвитку ТОВ "Торговий дім "Житомирські ласощі" необхідно впровадити комплексний підхід, що охоплює низку стратегічних заходів.

Додаток Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан за 2020-2023 роки)									
АКТИВ									
Назва рядка	Код рядка	На початок 2020року, тис. грн	На кінець 2020 року, тис. грн	На початок 2021року, т ис. грн	На кінець 2021 року, тис. грн	На початок 2022року, т ис. грн	На кінець 2022 року, тис. грн	На початок 2023року, т ис. грн	На кінець 2023 року, тис. грн
I. Необоротні активи									
Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
первісна вартість	1001	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
накопичена амортизація	1002	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9.00	11 660.00	11 660.00	150.00	11.00	532.00	532.00	70.00
Основні засоби	1010	3 519.00	2 597.00	2 597.00	309.00	12 294.00	22 243.00	22 243.00	70 211.00
первісна вартість	1011	4 636.00	4 636.00	4 636.00	343.00	17 328.00	31 333.00	31 333.00	90 188.00
знос	1012	1 117.00	2 039.00	2 039.00	34.00	5 034.00	9 090.00	9 090.00	19 977.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
первісна вартість	1016	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
знос	1017	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
первісна вартість	1021	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	0.00	1 796.00	1 796.00	1 796.00	1 796.00	1 796.00	4 859.00

Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	35.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Гудвіл	1050	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Усього за розділом I	1095	3 563.00	14 257.00	14 16 053.00	14 255.00	24 14 101.00	24 571.00	24 571.00	75 140.00
II. Оборотні активи		80	157	157	153	163	193	193	
Запаси	1100	505.00	478.00	478.00	205.00	682.00	532.00	532.00	138 255.00
Виробничі запаси	1101	51 715.00	87 159.00	87 159.00	82 255.00	86 81 230.00	86 665.00	86 665.00	58 621.00
Незавершене виробництво	1102	1 184.00	1 728.00	1 728.00	1 585.00	237.00		0.00	
Готова продукція	1103	23 947.00	48 322.00	48 322.00	52 947.00	92 61 666.00	92 068.00	92 068.00	66 945.00
Товари	1104	3 658.00	20 269.00	20 269.00	16 418.00	14 17 549.00	14 799.00	14 799.00	12 689.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	93 251.00	150 028.00	150 028.00	226 696.00	223 948.00	365 112.00	365 112.00	495 438.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	13 583.00	9 343.00	7 409.00	7 047.00	5 951.00	5 451.00	5 451.00	8 673.00
з бюджетом	1135	0.00	538.00	538.00	2 401.00	2 400.00	162.00	162.00	39.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	

I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100.00	100.00	100.00	10 000.00	10 000.00	10 000.00	10 000.00	53 000.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Додатковий капітал	1410	0.00	1 153.00	1 153.00		0.00		0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Резервний капітал	1415	1 413.00	1 413.00	1 413.00	1 413.00	1 413.00	1 413.00	1 413.00	1 413.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19 339.00	25 870.00	25 732.00	32 522.00	32 529.00	39 181.00	39 181.00	10 456.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Інші резерви	1435	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Усього за розділом I	1495	20 852.00	28 536.00	28 398.00	43 935.00	43 942.00	50 594.00	50 594.00	64 869.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Цільове фінансування	1525	8.00	0.00	0.00		0.00		0.00	

Благодійна допомога	1526	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Усього за розділом II	1595	8.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	1600	18 444.00	58 856.00	58 856.00	60 196.00	60 210.00	37 660.00	37 660.00	74 078.00
Векселі видані	1605	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
товари, роботи, послуги	1615	108 863.00	122 870.00	122 870.00	121 956.00	120 764.00	226 745.00	226 745.00	202 800.00
розрахунками з бюджетом	1620	2 149.00	2 047.00	2 047.00	2 415.00	3 422.00	3 791.00	3 791.00	6 033.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 079.00	1 308.00	1 308.00	1 812.00	1 541.00	875.00	875.00	1 957.00
розрахунками зі страхування	1625	124.00	617.00	617.00	396.00	396.00	1 475.00	1 475.00	28.00
розрахунками з оплати праці	1630	959.00	830.00	830.00	770.00	770.00	631.00	631.00	1 943.00

за одержаними авансами	1635	6 461.00	119 282.00	119 282.00	228 566.00	234 735.00	304 413.00	304 413.00	533 706.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Поточні забезпечення	1660	0.00	451.00	451.00	782.00	782.00	921.00	921.00	1 349.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	50 6037.00	61 490.00	61 61 490.00	61 335.00	67 885.00	103 603.00	103 603.00	60 267.00
Усього за розділом III	1695	187 6037.00	366 443.00	366 443.00	476 416.00	488 964.00	679 239.00	679 239.00	880 204.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00	0.00		0.00		0.00	
Баланс	1900	207 897.00	394 979.00	394 841.00	520 351.00	532 906.00	729 833.00	729 833.00	945 073.00
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)									
Фінансові результати									
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	560 510.00	569 112.00	572 136.00	560 510.00	838 443.00	572 151.00	1 008 699.00	838 443.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00						
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00						
Премії, передані у перестраховування	2012	0.00	0.00						

Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00						
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00						
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	434 927.00	432 455.00	440 277.00	434 927.00	659 889.00	484 691.00	829 268.00	659 889.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00						
Валовий: прибуток	2090	125 583.00	136 657.00	131 859.00	125 583.00	178 554.00	87 460.00	179 431.00	178 554.00
збиток	2095	0.00	0.00						
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00						
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00						
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00						
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00						
Інші операційні доходи	2120	27 718.00	24 261.00	8 392.00	27 718.00	23 616.00	8 554.00	20 122.00	23 616.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00						

Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00						
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00						
Адміністративні витрати	2130	15 997.00	35 247.00	15 653.00	15 997.00	15 290.00	10 124.00	18 484.00	15 290.00
Витрати на збут	2150	90 497.00	76 462.00	91 320.00	90 497.00	133 949.00	58 392.00	127 849.00	133 949.00
Інші операційні витрати	2180	29 929.00	31 657.00	16 933.00	29 929.00	34 994.00	11 400.00	20 268.00	34 994.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00						
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00						
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	16 878.00	17 552.00	16 345.00	16 878.00	17 937.00	16 098.00	32 952.00	17 937.00
збиток	2195	0.00	0.00						
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00		100.00				
Інші фінансові доходи	2220	100.00	0.00					26.00	
Інші доходи	2240	17.00	0.00	281.00	17.00	405.00	281.00	528.00	405.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00						
Фінансові витрати	2250	8 157.00	8 116.00	7 714.00	8 157.00	9 269.00	7 714.00	14 303.00	9 269.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00						
Інші витрати	2270	34.00	114.00	87.00	34.00	33.00	104.00	1 183.00	33.00

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00						
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	804.00	322.00	8 825.00	8 804.00	9 040.00	561.00	18 020.00	9 040.00
збиток	2295	0.00	0.00						
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2195.00	-1679.00	-1 812.00	-2 195.00	-1 990.00	-541.00	-3 255.00	-1 990.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00						
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	609.00	643.00	7 013.00	6 609.00	7 050.00	1020.00	14 765.00	7 050.00
збиток	2355	0.00	0.00						
Сукупний дохід									
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0.00	0.00		0.00				
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0.00	0.00		0.00				
Накопичені курсові різниці	2410	0.00	0.00		0.00				
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0.00	0.00		0.00				
Інший сукупний дохід	2445	0.00	0.00		0.00				
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00	0.00	0.00				
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0.00	0.00		0.00				

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00	0.00	0.00				
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	609.00	643.00	7 013.00	609.00	7 050.00	020.00	14 765.00	7 050.00
Елементи операційних витрат									
Матеріальні затрати	2500	388454.00	355990.00	409302.00	388454.00	571217.00	413540.00	638217.00	571 217.00
Витрати на оплату праці	2505	8165.00	7264.00	7 973.00	8165.00	8 387.00	7973.00	14 884.00	8 387.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	1622.00	1573.00	1 591.00	1622.00	1 651.00	1591.00	2 840.00	1 651.00
Амортизація	2515	922.00	675.00	2 995.00	922.00	4 064.00	2995.00	10 887.00	4 064.00
Інші операційні витрати	2520	216222.00	209869.00	196895.00	216222.00	309068.00	190346.00	336831.00	309 068.00
Разом	2550	615385.00	575371.00	618756.00	615385.00	894387.00	616445.00	1 003659.00	894 387.00
Розрахунок показників прибутковості акцій									
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0.00	0.00	0	0	0	0		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0.00	0.00	0	0	0	0		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.00	0.00	0	0	0	0		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.00	0.00	0	0	0	0		
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.00	0.00	0	0	0	0		
Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)									
Рух коштів у результаті операційної діяльності									
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000			468322.00	517296.00	634792.00	468322.00	837881.00	634 792.00
Повернення податків і зборів	3005				0.00	3.00	0.00		3.00

у тому числі податку на додану вартість	3006				0.00		0.00		0.00
Цільового фінансування	3010				0.00		0.00		0.00
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011				0.00		0.00		0.00
Надходження авансів від покупців і замовників	3015			248 507.00	199 119.00	272 635.00	248 507.00	419 964.00	272 635.00
Надходження від повернення авансів	3020			1 991.00	14 400.00	3 641.00	1 991.00	1 680.00	3 641.00
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025				0.00		0.00		0.00
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035				0.00		0.00		0.00
Надходження від операційної оренди	3040				0.00		0.00		0.00
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045				0.00		0.00		0.00
Надходження від страхових премій	3050				0.00		0.00		0.00
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055				0.00		0.00		0.00
Інші надходження	3095			387.00	973.00	1 248.00	387.00	1 438.00	1 248.00
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100			419 238.00	408 018.00	465 845.00	419 238.00	683 643.00	465 845.00
Праці	3105			6 444.00	6 328.00	6 708.00	6 444.00	10 089.00	6 708.00
Відрахувань на соціальні заходи	3110			1 593.00	1 488.00	666.00	1 593.00	4 490.00	666.00

Зобов'язань з податків і зборів	3115			1 716.00	4 703.00	3 092.00	1 716.00	17 697.00	3 092.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116			1 308.00	1 966.00	2 467.00	1 308.00	2 173.00	2 467.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117				1 812.00		0.00		0.00
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118			408.00	925.00	625.00	408.00	2 517.00	625.00
Витрачання на оплату авансів	3135			149 531.00	153 960.00	323 066.00	149 531.00	243 444.00	323 066.00
Витрачання на оплату повернення авансів	3140			110 598.00	169 834.00	93 835.00	110 598.00	200 125.00	93 835.00
Витрачання на оплату цільових внесків	3145				0.00		0.00		0.00
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150				0.00		0.00		0.00
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155				0.00		0.00		0.00
Інші витрачання	3190			8 466.00	7 942.00	8 416.00	8 466.00	11 600.00	8 416.00
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195			21 621.00	-20 485.00	10 691.00	21 621.00	89 875.00	10 691.00
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності									
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200				0.00				0.00
необоротних активів	3205				0.00				0.00

Надходження від отриманих: відсотків	3215				0.00			26.00	0.00
дивідендів	3220				0.00				0.00
Надходження від деривативів	3225				0.00				0.00
Надходження від погашення позик	3230				0.00				0.00
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235				0.00				0.00
Інші надходження	3250				100.00				0.00
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255				0.00			3 063.00	0.00
необоротних активів	3260			71.00	10 279.00	6 603.00	71.00	7 346.00	6 603.00
Виплати за деривативами	3270				0.00				0.00
Витрачання на надання позик	3275				0.00				0.00
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280				0.00				0.00
Інші платежі	3290				0.00				0.00
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295			-71.00	-10 179.00	-6 603.00	-71.00	-10 383.00	-6 603.00
Рух коштів у результаті фінансової діяльності									
Надходження від: Власного капіталу	3300			8 747.00	1 153.00		8 747.00		0.00
Отримання позик	3305			43 654.00	134 473.00	11 268.00	43 654.00	155 362.00	11 268.00

Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310				0.00		0.00		0.00
Інші надходження	3340			44 790.00	120 991.00	89 686.00	44 790.00	83 473.00	89 686.00
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345				0.00		0.00		0.00
Погашення позик	3350			41 879.00	87 175.00	24 388.00	41 879.00	119 182.00	24 388.00
Сплату дивідендів	3355				0.00		0.00		0.00
Витрачання на сплату відсотків	3360				0.00		0.00		0.00
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365			461.00	764.00	541.00	461.00		541.00
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370				0.00		0.00		0.00
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375				0.00		0.00		0.00
Інші платежі	3390			75 251.00	137 315.00	81 603.00	75 251.00	199 141.00	81 603.00
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395			-20 400.00	31 363.00	-5 578.00	-20 400.00	-79 488.00	-5 578.00
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400			1 150.00	699.00	-1 490.00	1 150.00	4.00	-1 490.00
Залишок коштів на початок року	3405			710.00	781.00	1 871.00	710.00	426.00	1 871.00
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410			11.00	- 770.00	45.00	11.00	6.00	45.00
Залишок коштів на кінець року	3415			1 871.00	710.00	426.00	1 871.00	436.00	426.00